

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠT. (NO.) 608.

CHICAGO, ILL., dne 8. maja (May 8) 1919.

LETO (VOL.) XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

IZ DELAVNICE REAKCIJE.

Skoraj po vsem meščanskem časopisju je opažati strašno tarnanje zaradi radikalizma, ki se baje razširja po Zedinjenih državah in ki ga kapitalistični uredniki kar na kratko krstijo za boljševizem. Čitatelj pa maje z glavo in se vprašuje, koliko je v teh jeremijadah odkritosrčnosti, če je je namreč sploh kaj. Mnogo je na noben način ni, kajti sicer ne bi iznajdljivi žurnalisti fabricirali še mnogo več tega radikalizma, kot ga v resnici je, s čimer nehote kažejo, da bi jim bilo pravzaprav zelo všeč, da bi se delavstvo dalo speljati na pot nepremišljenosti in pusto-lovščin.

Nič ni dvoma, da imajo radikalno-revolucionarne ideje tudi v Ameriki svoje pristaše, kakor so jih imele davno pred vojno in davno, preden je boljševizem na Ruskem zaigral aktivno vlogo. Ruska revolucija je pač morala vplivati na njih domišljijo in naravno je, da so nerovnejši in tupatam glasnejši kakor prej. V splošnem pa ni ultraradikalnega gibanja oddaleč toliko, kolikor ga slika kapitalistično časopisje, in tudi njega boljševiška označba je napačna, kajti če bi bilo mogoče spraviti vse takozvane radikale na skupen kongres, bi se prvi dan pokazalo, da so med njimi neštete struje, med katerimi zijajo nepremostljivi prepadi.

Nobenega razloga ne bi bilo, da se posveča radikalističnim prikaznim toliko prostora in histerije, kolikor stori tega "veliko" časopisje; da se vendar tako ukvarja z njim, mora imeti svoj namen. Uredniki trustovskih listov niso letošnji zajci in vedo, da je mnogo pisanja o kakšni stvari vedno reklama. Tako je tudi v tem slučaju. Neprestano ponavljanje povesti o boljševiških manevrih, odkrivanje zarot, ki so večinoma bolj izmišljene kakor odkrite, temno slikanje strašnih nevarnosti ne more imeti drugega učinka, kakor povzbujanje prav tistega radikalizma, proti kateremu je baje naperjeno. Resni pedagogi in prijatelji mladine so se včasih na vso moč bojevali proti razširjanju roparskih romanov in pustolovskim premičnim slikam, ker poznajo njih nezdravo sugestivnost. Kar uganja časopisje sedaj z radikalizmom, mora imeti podoban učinek, in žurnalističnim podjetnikom mora to biti znano. Iz tega se lahko sklepa, da žele take rezultate in delajo namenoma v tej smeri.

Ni se pa čuditi temu početju. Čim skrajnejši je radikalizem, tembolj žene vodo na mlin reakcije, in da so v Zedinjenih državah reakcionarne sile zelo aktivne, je povsem očitna reč.

Zadnja vojna se je vodila za demokracijo. Ali že takrat, ko je predsednik Wilson razglasil to geslo, jih je bilo po vsem svetu in tudi v Ameriki mnogo, ki so pritrjevali njegovim besedam s slabo pritajenim licemerstvom. Že takrat smo naglašali, da bi se bili vsi resni zastopniki demokracije morali postaviti za ta načela in ostati na straži, da jih druge sile ne popačijo in ne pokopljejo. To se žal ni zgodilo in Wilson je ostal tako osamljen, da so nazadnjaki v Evropi lahko s prstom kazali na Ameriko, v kateri se baje nihče ne briga za predsednikova načela. Posledice se kažejo sedaj onkraj oceana in tukaj. Vojna je v resnici razvezala mnogo uklenjene demokracije, ampak najmanjše je imajo pravzaprav tisti, ki so se bojevali zanjo. In kar se tiče Amerike, se lahko pravi, da bi mogočni faktorji najrajši pokopali še tisto, ki smo jo imeli, preden so šle Zedinjene države v boj, da postane svet "varen za demokracijo."

Razna temeljna demokratična načela so bila nekdanj v tej deželi sveta in ustanovitelji Zedinjenih držav so jih smatrali za prvi pogoji svobodnega življenja. Med temi je svoboda tiska svobodna besede, svoboda združevanja in zborovanja. Ko se je vsled gospodarskih razmer v Ameriki začela razvijati kasta, ki se prav primerno imenuje dolarska aristokracija, so se iz njenih vrst uprizarjali posamezni atentati na te osnovne pravice. Danes pa se organizira koncentriran napad na temeljne svobode in reakcija že skoraj ne skriva več svojega namena, da postavi vsako svobodno izražanje mnenja izven zakona.

Tak poizkus zbuja seveda pomisleke. Ljudstvo je faktor, ki ga je na vsak način treba kolikor toliko vpoštevati. Mase so sicer v Ameriki politično precej indiferentne in baš na tem indiferentizmu građe kapitalistične stranke svojo moč; ali če bi se meni nič tebi nič poteptale najosnovnejše pravice, bi se vendar lahko zgodilo, da pride tudi od teh zaspanih mas preglasen protest.

Zato je treba pripraviti javno mnenje. Sugerirati je treba javnosti, da so gotove "omejit-

ve" neizogibne. Ustvariti je treba sovražnike, proti katerim je "obramba" nujna in katerim se mora vzeti orožje iz rok.

V ta namen se ustvarja ultraradikalna nevarnost. Bajke kapitalističnega časopisja so provokatorične. Sama fantazija ne bi zadostovala. Grozne pravljice se lahko pripovedujejo nekaj časa, ali njih neresničnost se vendar lahko izkaže. Drugače je, če imajo vsaj nekoliko resničnega ozadja. Kakšna bombna eksplozija, kakšen požar, kakšen političen atentat je reakcionarjem včasih zelo všeč. Toliko iznajdljivosti so vedno in povsod imeli, da so znali izrabiti take slučaje svojim nazadnjaškim namenom v prid.

Nepremišljeni radikalizem in reakcija sta vedno v odnošajih vzajemnosti. Eno pospešuje drugo. Oboje pa ovira zdravi razvoj resnične demokracije.

Reakcija provocira radikalni fanatizem, da bi dobila pretvezo za pomandranje vsega delavskega in socialističnega gibanja. Ali če se ji posreči ustanoviti izjemno stanje in preprečiti zakonito delo socializma, pripravlja s tem zopet tla tistemu radikalizmu, katerega se je posluževala kot strašila. Takih zgledov daje preteklost na kupe. Kadarkoli so se v kakšni deželi vpejlali izjemni zakoni in se je v kakršnikoli obliki etablirala avtokracija, se je razvila proti njej podzemeljska propaganda. Boj se ni prenehal, ampak zastrupil se je in fanatičen je postal. Porajale so se tajne organizacije, snovale so se zarote, uprizarjali so se vsakovrstni atentati; na drugi strani so besneli stražarji obstoječega takozvanega reda, ostrile so se persekucije in izreke barbarske obsodbe. Žrtve so padale na obeh straneh, škodo so imeli prizadeti in neprižadeti, zdrava evolucija se je pa zadrževala.

Take bi bile posledice tudi v Ameriki, če bi reakcija dosegla svoj namen. Da ga ne doseže, je treba, da ostane delavstvo trdno, obenem pa tudi trezno in da si predvsem zgradi organizacijo, ki bo kos nazadnjaštvu, obenem pa garancija za proletariat, da doseže svoje cilje brez nepremišljenih pustolovščin.

Nova doba in razredni boj.

V Parizu je bil izdelan nekakšen program za internacionalno zakonodajstvo v delavskih zadevah. Namen mirovne konference je ta, da postane ta program del mirovne pogodbe in da se obenem s pravili lige narodov podpiše od vseh držav, ki sklenejo mir oziroma pristopijo ligi. Takemu internacionalnemu zakonodajstvu se pripisuje velika važnost in najbolj idealistični optimisti ne pričakujejo nič manj, kakor da se z njim odpravi razredni boj. Takoj za njimi prihajajo enako veliki optimisti, a mnogo manjši idealisti, ki mislijo, da se s takimi ukrepi ubije socializem. V zvezi s tem postajajo

evangelisti "harmonije med delom in kapitalom" zopet izredno glasni in njih število se znatno množi.

Vidi se, da je sociologija še vedno premalo študiran predmet, kajti sicer ne bi moglo biti toliko sanj ob belem dnevu. Nameravani mednarodni delavski zakoni imajo lahko marsikakšen dober rezultat in namen sam na sebi je odobravanja vreden. Ali rešitve socialnega vprašanja ni v njih, razrednega boja ne odpravijo in pravljicne harmonije med delom in kapitalom ne ustvarijo.

Preden se bo moglo praktično govoriti o teh zakonih, bo treba sploh še počakati, da spoznamo njih usodo. Ta je odvisna od mnogih faktorjev, od katerih so nekateri še vsaj dvomljivi. V prvi vrsti stoji vprašanje mirovne pogodbe sploh, kajti tudi če se delo pariške konference navidezno približuje zaključku in če izjavlja Clemenceau, da je zadovoljen z mirom, ni v tem še nikakršnega zagotovila, da bo uspeh tak, kakršnega pričakujejo konferenčni diplomatje. Pač pa je že danes tisoč znamenj, da bo končni rezultat pariške konference velik bankrot.

Deloma je že. Kar je znano o njenih dosežanjih zaključkih, se lahko imenuje karikatura tega, kar so narodi pričakovali od nje. Malo številce državnikov okoli zelene mize, ki so delali v popolnem mraku in za zaklenjenimi durmi, je lahko zadovoljno s svojim delom; drugo je vprašanje, kako bodo z njim zadovoljni narodi, katerih se tiče. Na vsa knačin se bo njih sodba zelo razlikovala od mnenja konferenčnikov, in kakšna bo, se lahko spozna po glasovih iz vseh dežel.

Dolgo so se na vseh koncih in krajih oglašali apeli in protesti. Polagoma so utihnili in starokopitni diplomatje smatrajo to najbrže za dobro znamenje. Če ne bi imeli debelih naočnikov rutine, bi lahko prišli do zaključka, da ne more biti slabšega znamenja. Da se narodi ne obračajo več do mirovne konference, ne pomeni nič drugega, kakor da so izgubili zaupanje vanjo.

Nezadovoljnost s pariškimi razpravami se kaže povsod. Tudi v zavezniških deželah ni tistega odobravanja, katero si gospodje a la Clemenceau in Orlando sami sugerirajo. Tudi tukaj postaja opozicija proti oficialni politiki čim dalje očitnejša. Svet je pa še nekoliko večji, in medtem ko je en narod razburjen zaradi italijanske aneksije, je drugi enako razdražen zaradi japonske. Nezadovoljnost ima različne vi-re, ampak v splošnem je je toliko, da preplavlja ves svet.

V teh razmerah je že dvomljivo, ali dobi mirovna pogodba sploh končno oficialno odobritev. Ali tudi če jo ratificirajo vse prizadete dežele, ne bo to nič drugega, kakor mimooida epizoda v zgodovini, kajti uredba sveta na taki nenaravni, izumetničeni podlagi, polni krivic,

ne more biti trajna. Kar grade konferenčni go-spodje, je hiša iz kart, ki jo poruši prva sapa.

S tem je pa tudi nameravano internacionalno delavsko zakonodajstvo v zvezi. Če se poruši stena, pade tudi trta, ki se po njej ovija. Fiasko mirovne pogodbe je fiasko vsega, kar se naslanja nanjo. Obljubljenih mednarodnih delavskih zakonov torej še nimamo v žepu.

Ali vzemimo v poštev najugodnejši slučaj, ki bi bil teoretično mogoč. Recimo, da se podpiše mirovna pogodba, ustanovi liga narodov, organizira mednarodno rabsodišče in da popravi to rabsodišče krivice, ki zadenejo posamezne narode po mirovni pogodbi. Recimo še, da se vsaka država, velika ali mala, podvrže rabsodbi. In recimo končno, da ne pride v nobeni deželi do takih notranjih bojov, ki bi mogli usodepolno vplivati na internacionalno življenje.

Vse to je pretirano optimistično, toda vzemimo vendar tudi to eventualnost v poštev. Ali more biti razredni boj tedaj res končan z internacionalnim delavskim varstvom?

Dostikrat smo povedali, da priznavamo vrednost vsake resne reforme in se ne strinjamo z geslom "Vse ali pa nič". Toda za to ne gre. Pojasniti si je treba, če morejo tudi najlepše reforme rešiti socialno vprašanje, tisto vprašanje, ki povzroča razredni boj in ki ga bo povzročalo, dokler ne bo rešeno.

Apostoli "harmonije" se vedejo tako, kakor da je socialno vprašanje iznajdba kakšnih spekulativnih možganov in razredni boj le evangelij kakšnih agitatorjev. Toda socialno vprašanje in razredni boj sta dejstvi, ki obstajata, socializem pa le konstatira dejstva. Razredni boj je posledica delitve človeške družbe v razrede, ki imajo nasprotno interese. Kjer so nasprotja, je boj neizogiben. Razlike se lahko spravijo v ravnovesje, ne pa nasprotja. Boj odpade le tedaj, če minejo nasprotja. Socialno vprašanje obstoji v tem, kako reorganizirati družbo, da ne bo v njej razredov, ampak da se bodo interesi vseh njenih članov vjemali.

Križ se seveda, če ljudje ne vidijo tega, kar je. V Ameriki se nahajajo sicer popolnoma pametne glave in dobre duše, ki trdijo z vso vneto, da ni razredov v tej deželi. Nekateri mislijo, da lahko tako govoré, ker ni v Zedinjenih državah aristokracije. Drugi nam pripovedujejo, da postane vsak Amerikanec, naj bo bogat ali siromašen, lahko predsednik Zedinjenih držav. In marsikdo izmed njih trdno verjame, kar govori.

Če bi le tisti, ki so direktno interesirani na taki napačni veri, trdili te neresnice, bi bila stvar lahka. Njih število je razmeroma majhno in ogromna večina, ki potrebuje jasno resnico, bi kmalu lahko preuredila ves položaj. Nesreča je, da večina sama ne pozna faktičnega razmerja in verjame neutemeljenim deklamacijam.

V Ameriki ni grofovskih, kneževskih in baronskih naslovov. Ali naslovi so tudi v Evropi že

zelo prišli ob veljavo. V industrijsko razvitih deželah ne odločujejo plemiške titulature; v Ameriki kakor drugod pa imamo razred, v čigar lastnini so najvažnejša produktivna sredstva, pa razred, čigar člani morajo služiti lastnikom produktivnih sredstev, ker je to zanje edina možnost življenja. Kapitalistični razred mora od dela dobivati profit; delavski razred mora prvemu ustvarjati profit. To je nasprotje in ostane nasprotje, in vsak trud, da bi se iz tega zgradila harmonija, je zaman.

Kapitalistični razred mora izkoriščati. Dosega kapitalist je lahko prav blaga duša. Individualne lastnosti nimajo nič opraviti s socialno strukturo. Človek ne more biti kapitalist brez izkoriščanja. Lahko je bogat in troši svoj denar; ali če hoče, da postane njegovo bogastvo kapital, to se pravi, da mu prinaša obresti in se s tem množi, mora direktno ali indirektno angažirati delo, da mu producira te obresti. Na ta način ne more delavski razred nikdar dobiti toliko, kolikor je njegovo delo vredno, kajti delež te vrednosti ostaja kapitalistu.

Izkoriščanje samo na sebi ni plod podjetniške brutalnosti, ampak posledica sistema. Pač pa povzroča sistem stremljenja ne le po profitu, ampak po čim večjem profitu, torej po čim večjem izkoriščanju.

Temu stremljenju stopijo reformni zakoni lahko deloma na pot. Nacionalne in internacionalne postave lahko omeje delovni čas, lahko določijo minimalne mezde, lahko prisilijo kapitaliste, da žrtvujejo del svojega profita za oskrbo delavstva v boleznih in starosti. Ali vse take in podobne reforme se ne dotikajo sistema. Poleg njih ostane kapitalizem in ostane izkoriščanje. Nasprotje med delom in kapitalom se lahko nekoliko ublaži, toda ne odpravi se. In ker ostane nasprotje, ostane tudi boj. In ta boj se ne vodi med posamezniki, temveč med razredi, torej je razredni boj.

Lepi internacionalni zakoni lahko prisilijo kapitaliste, da se podvržejo njih določbam. Ne morejo jih prisiliti, da se jim podvržejo z veseljem in navdušenjem. Vsak zakon učinkuje tako, da se mu skušajo izogniti tisti, katerim je neprijeten. Če pa kapitalisti s tem ne bodo imeli uspeha, bodo skušali paralizirati njegove učinke. Profit ostane slejkoprej vir njihove eksistence. Če se povišajo njih izdatki na eni strani, bodo gledali, da povišajo svoje dohodke na drugi. To gre zopet na račun širokih mas, torej predvsem delavskega razreda. Za delavca je vseeno, če zasluži dolar na dan in si z njim kupi, kar mu je najbolj potrebno, ali pa če znaša njegova plača petdeset dolarjev, pa ne dobi zanje več kakor prej za en dolar. Take poizkuse bodo kapitalisti vedno delali, ker zahtevajo njihovi interesi, da se prepreči skrčenje profita. Naravno mora to povzročati nove boje. Na drugi strani postajajo delavske življenske zahteve večje. Če doseže delavec večjo plačo, si lahko

privošči nekoliko kulturnega užitka, ki mu je bil prej nedosežen. Kadar pride zvišanje cen in pade vrednost njegovega denarja, občuti izgubo veliko bolj, kot je čutil pomanjkanje užitka, dokler ga še ni imel. Obramba ogrožene pozicije, upor proti grozeči degradaciji postane intenzivnejši. Baš reforme, ki prinašajo nekoliko zboljšanja v delavske razmere, postružejo boj.

Sanje o koncu razrednega boja so torej meglene. Še nesmiselnejši so pa poizkusi kapitalizma, da izsili takozvani razredni mir z napadi na delavske organizacije, z brutalnim nasilstvom, z izjemnim zakonodajstvom in podobnimi sredstvi. Razredni boj je neizogiben; toda lahko je civiliziran, lahko je barbaričen. Če spozna delavstvo, da se naravni razvoj ne ovira, da prihaja njegova faktična moč v parlamentih lahko do pravega izraza, da raste njegova legalna sila, kakor raste njegova zavest, izobrazba in organizacija, da obveljajo zakoni, tudi če jih sklenejo pravilno izvoljeni delavski zastopniki, si bo izbralo to pot, ker zahteva najmanj žrtev in je naposled najbolj varna. Če se vzame delavstvu vera v uspešnost legalnih sredstev, tedaj pride boj v tire, o katerih odloča včasih momentano razpoloženje in slučajen dogodek. Žal, da je prav v vladajočih krogih največ gluhih ušes.

Zavoženi mir.

Na mirovni konferenci v Parizu, ki je bila na največjo nesrečo narodov od vsega začetka tako tajna kakor diplomatska mešetarstva najtemnejšega srednjega veka, so se izvršili usodepolni obrati, ki so pokopali najlepše nade ljudstva v trajnost miru. Konferenca za zaklenjenimi durmi je odklonila sodelovanje narodov, ki bi bilo potrdilo demokratičnost pariškega dela in podalo konferenci najdragocenejši pripomoček za dosego cilja, ki je bil svetu obljubovan. Če bi se bile razprave vodile na odprti tribuni in bi bila javnost mogla zasledovati njihov razvoj, bi bili konferenčniki pri vsakem koraku lahko spoznali vtisk svojih načrtov na vse prizadete; slišali bi bili lahko argumente vseh strank, jih uvaževali, odtehtavali njih opravičenost in tako v kaosu nasprotujočih si interesov in želja našli pot pravičnosti. Da ne bi bili mogli ustreči vsem zahtevam, se razume samo ob sebi; toda splošna pravičnost bi utišala vsako na krivičnem egoizmu osnovano opozicijo in nezadovoljnost z mirovno pogodbo bi bila ostala tako omejena, da bi bila praktično brez pomena.

Da je ves uspeh mirovnega dela najbolj odvisen od višine zadovoljnosti, ki ga doseže, je razumljivo. Ker si je mirovna konferenca izza svetovne vojne nadela nalogo, da uravna razmere vsega sveta, kar bi bilo povsem pravilno, če se hoče ustanoviti več kakor kratkotrajen mir, bi se morala meriti zadovoljnost po vsem

svetu, ne pa le v nekaterih deželah. S popolnim prepričanjem se lahko trdi, da bi rezultirala največja zadovoljnost iz sprejeta splošno znanih načel, ki jih je razglasil predsednik Wilson.

Kolikor je danes znano o sklepih pariške konference, je pa Wilsonovo vino tako pomešano z vodo, da se njegov okus že več ne pozna. Sklepi se lahko olepšavajo in po sili se najdejo za vsako stvar argumenti, ki jo "opravičujejo", dejstvo, da je pogodbeni načrt poln aneksionističnih in imperijalističnih elementov, se pa ne da zakriti in medtem, ko je Wilson v Ameriki govoril za ustanovitev harmoničnih razmer v novem svetu, se polaga v Parizu kal novih sporov v vse njive; dočim je predsednik Zedinjenih držav v svojih govorih zagovarjal idealno pravičnost, prevladuje v Parizu egoizem.

Iz tega se ne more poroditi trajen mir, ki je bil obljubljen izmučenim narodom, in nobeno sredstvo ne more preprečiti izbruha konfliktov, neizogibno se razvijajočih iz razmer, ki se modificirajo, ne da bi bili prizadeti narodi zasllišani, a v nedvomnem nasprotju z mišljenjem in voljo narodov. Na zemljevidu se premikajo meje, dežele se razkrajajo in dele, narodi se odkazujejo tujim vladam, nikomur pa ne pride na misel, da bi vprašal narode, ampak pričakuje se od milijonov in milijonov, da vdano sklonijo glavo pred nadčloveško modrostjo pešice mož v Parizu, ki niso mogli med sabo rešiti vprašanj drugače, kot je rezultiralo iz njihovih od sveta odaljenih razprav.

Tekom vojne je bila demokracija zapisana na vseh praporih. Kje je sedaj demokracija, ko ni narodom le naložen molk, ampak ko se jim niti ne dovoli izvedeti, kako se baranta z njimi in z njih usodo? Izrečena je bila beseda, da se ne sme ponoviti dunajski kongres; od tega je le toliko ostalo resnično, da je tajni konventikel v Parizu v mnogih ozirih slabši od dunajskega kongresa. Rečeno je bilo, da ne sme noben narod biti prisiljen pod vladno, katere ne mara; kdo izmed diplomatov v Parizu se je prepričal, če marajo Nemci v sarski dolini francosko vladno, če hočejo goriški Slovenci biti podvrženi italijanski kraljevini, ali če je Kitajcem v Kjavčav vseč, da pridejo pod mikadovo vladno?

Tako izdelovanje miru ne more prineseti svetu tiste varnosti, ki je potrebna, če naj bo mir v resnici trajen. Vprašanje je: Ali se dela mir za narode ali le za nekoliko vlad, ki so danes slučajno v nekaterih deželah na krmilu? Metoda, ki je bila izbrana v Parizu, kaže zadnje. Kajti narodi — tudi zavezniški — so izključeni od sodelovanja. Že danes ne ve nihče, ali zastopa Clemenceau res Francijo, ali je politika gospoda Orlanda res politika italijanskega naroda. Današnje vlade so prišle na krmilo v abnormalnih časih in se morajo smatrati za izjemne vlade. Plodovi vojne sloge so, ki pa ne pomeni politične sloge za vso večnost. Politična nasprotja so se tekom vojne zapostavila, ne pa pokopala.

Vse te vlade lahko padejo, če zahíta prvi močnejši politični veter doma; če ni njih delo utemeljeno na široki podlagi demokracije, pa lahko izgine z njimi vred tako, da ne zapusti nobenega sledu.

Ta nevarnost je tem večja, ker ne utemeljuje delo mirovne tajne diplomacije nobene zadovoljnosti med narodi, temveč provocira že danes opozicijo na vseh koncih in krajih. Le kratkovidnost šolskih državnikov, mislečih, da se suče ves svet okrog paragrafov, more prezirati to malkontentnost. Mogoče je, da se mnogobarvna opozicija v momentalnih razmerah ne more geniti; toda razmere se izpreminjajo in nobene kabalistične vede ni treba, da se to razume. Vsi nezadovoljni narodi in narodni deli bodo le čakali na ugodno priliko, da spravijo svoje zahteve na dnevni red in skupna nezadovoljnost lahko napravi prej nego se ručkili zaveznice iz dežel, ki so si danes sovražne.

Ali so profesionalni diplomatje tako slepi, da ne vidijo nevarnosti, ki jo pripravljajo, ali so njih besede o trajnem miru le slepilo? Težko je verjeti prvo; vsiljuje pa se misli drugo, zlasti če se vidi, kakšno važnost pripisujejo nekateri člani konference strategičnim mejam in drugim izključno militarističnim zahtevam. Čemu take "varnostne" priprave, če verujejo v trajen mir in v tista sredstva, s katerimi ga baje hočejo vzdržati? Zakaj se mora toliko pravičnosti žrtvovati "obrambnim" meram, če se izdeluje lep mir, da bodo narodi z njim zadovoljni in ne bo nikoli več napada in obrambe?

Pozno je. Upanje da se popravijo velike napake pariškega dela, se vse bolj krči. Ali naposled mir še ni podpisan in ratifikiran. Dotlej je še vedno mogoče predelati skizani fabrikat in dokler ni zadnja nada pokopana, je moralna dolžnost vseh, ki žele v resnici trajen mir, da upozarjajo na veliko nevarnost in se potegujejo za remediumo.

Mi apeliramo.

Plebiscit!

"Italijanski zastopniki so bili povabljeni, da se vrnejo v Pariz." — "Jadransko vprašanje se približuje rešitvi." — "Wilson ostaja trden v reškem vprašanju."

S takimi naslovi zakrivajo dnevni časopisi drobtine s pariške konference. In zdi se, kakor da gre le za to, ali dobi italijanska kraljevina Reko ali ne, ali se zadovolji s kakšno kompenzacijo, ali vztraja trmasto na kvarnerski luči.

Vsa ta slika je popolnoma zgrešena. Reka ima svojo važnost za Jugoslovane, toda neresnično je, da je Reka tako važna, da bi Jugoslovani lahko pozabili na ves ostali spor. Mnogo večje in usodepolnejše je vprašanje: Ali naj bo res okrog pol milijona Jugoslovanov, živečih v narodno čistih krajih, žrtvovanih italijanskemu

imperijalizmu? Ali naj se res Italiji prisodijo kraji, ki niso italijanski in niso nikdar bili italijanski, le zato, da bo zadoščeno slavohlepnosti gospoda Vittorija Emanuela? Ali naj bodo res Slovenci bolj udarjeni, nego so bili pod Avstrijo?

Ves čas so poročila iz Pariza previdno molčala o mešetarstvu, ki se je vodilo zaradi jadranskih pokrajin, dokler ni Wilsonova izjava zaradi Reke pokazala, da obstaja spor in da se je koncentriral okrog Reke. Takrat pa je prišlo tudi na dan, da je Italiji že obljubljen ves teritorij do alpskega razvodja. Za vse, ki ne poznajo natančneje razmer v onih krajih, je bila ta objava malopomembna. Izgledalo je, kakor da gre za sporne kraje z mešanim prebivalstvom, o katerih je dvomljivo, katera narodnost je v večini. V resnici je stvar popolnoma drugačna. Če je Italiji res obljubljen ta teritorij, tedaj se ji dovoljuje aneksija popolnoma neitalijanskih dežel. V teh krajih živi okrog pol milijona Slovencev in Hrvatov. Odšteviš opek pas obrežja so to narodno popolnoma nepomešani kraji in njih aneksija od strani Italije ne pomeni nič drugega kakor prosto podjarmljenje. Vsaka narodna pravičnost bi bila s tem pogažena z nogami in načela, ki jih je razglašal predsednik Wilson, izpreobrnjena v njih nasprotje.

Če bi se ta prosto osvojevalni načrt uresničil, bi bili najbolj udarjeni Slovenci. Tuji svet ve malo o jugoslovanskih razmerah in malokomu je znano, da odsega jugoslovanska država plemena Slovencev, Hrvatov in Srbov, od katerih sta hrvaško in srbsko jezikovno enaka, do čim imajo Slovenci svoj posebni književni jezik in tvorijo v jugoslovanski skupnosti posebno skupino.

Vseh Slovencev je okrog poldruga milijona. Veliko ni to število. Kljub temu se je narod vzdrževal na kulturnem površju; odstotek njegovih analfabetov je neznatn, razvil je lepo literaturo, v znanosti je bil v eni črti z evropskimi narodi sploh. Kar so Slovenci ustvarili, so storili iz svoje moči, kajti avstrijska vlada, ki jih je v vsakem oziru zatirala, jih je prav posebno kulturno ovirala. Brez prevzetnosti se lahko pravi, da je to sijajno znamenje žilavosti in požrtvovalnosti naroda.

Od vsega slovenskega narodnega telesa hočejo sedaj skoro tretjino odrezati in darovati Italiji. Narod, ki je doslej potreboval največji napor, naj se tako skrči, da ga ostane komaj še milijon. Gospod Orlando je kulturnen mož, ali glave mu ne beli vprašanje, kaj bo s kulturo neitalijanskih narodov. Italijanski šoviniisti govore o "neciviliziranih" Jugoslovanih, a nič jim ni mar, če izpodrežejo Jugoslovanom zadnje korenine kulture in civilizacije.

V resnici so vse fraze o neciviliziranosti Jugoslovanov bose. Sami Slovenci imajo vrsto pesnikov, pisateljev, umetnikov, znanstvenikov, ki se italijanskim brez strahu lahko postavijo ob stran. V južni Italiji ali Siciliji ima ena provin-

ca več analfabetov, nego jih imajo vsi Slovenci skupaj. Toda uzdržavati kulturo je za majhen narod vse drugačen problem, kakor za velikega. Lahko je razvijati kulturo, izdajati knjige po ceni, kneževsko honorirati pisatelje in umetnike, če se tiskajo knjige lahko v milijonih izvodov, imajo časopisi cirkulacijo po stotisočih in so za vsakovrstne šole cele armade dijakov. Signor D'Annunzio si najbrže ne more predstavljati, koliko samozatajevanja in požrtvovalnosti je treba kulturnemu delavcu v malem narodu, kjer je pisateljevanje obenem stradanje, kjer znaša honorar za knjigo toliko, kolikor potroši nekoliko kulinaričen bogatin za kosilo in večerjo in tantjeme za dramo toliko, da si avtor z njimi komaj poplača porabljeni papir in črnilo.

Kultura Slovencev je tisto, kar dobi najhujši udarec, če se uresničijo italijanske aspiracije v slovenskih krajih. Ta udarec je lahko smrten. Če odreže Italija pol milijona Slovencev, se skrči kulturni trg za narod tako, da postane produkcija sploh nemogoča.

Ali pa ni kultura splošna zadeva človeštva? Ali ni zaostajanje posameznih plemen v civilizaciji in kulturi izguba in nevarnost za vse narode?

Lahko bi se odgovorilo, da imajo tudi Italijani svojo kulturo in da pridejo anektirani Slovenci enostavno v njen krog. Toda glavno pomožno sredstvo kulture je jezik. Zato so jezikovna vprašanja kulturna. Italiji na novo podvrženi Slovenci niso Italijani. Na italijanskem kulturnem polju ne morejo sodelovati, dokler se ne pretope v Italijane. To se ne zgodi v eni generaciji ali dveh. Proti poitalijančevanju bo odpor kakor je bil proti germaniziranju in madjariziranju. Dokler se ta boj definitivno ne odloči, bo polje za kulturo sterilno. In ta boj se bo vodil z vso srditostjo. Italija bo brezobzirno zatirala, Slovenci se bodo brezobzirno branili. Več kakor tisoč let so se branili nemštva, majhni in slabi, kakor so bili, pa so si ohranili svojo narodnost. Italija dobi element, ki ga ne bo lahko prebavila.

Za zunanji svet pa je vprašanje: Ali ni imela Evropa ena poliglotne Avstrije dovolj? Ali ji je treba ustvarjati novo, ki ji bo enako nevarna, kakor ji je bila stara?

Še je čas, da se prepreči krivica, dasi se približuje kazalo dvanajsti uri. S krivico se prepreči tudi nevarnost, ki tiči v njej. Mi ne zahtevamo, da se vzamejo naše besede za zlato. Ali nobenega vzroka ni, da bi se deklamacijam gospoda Orlanda pripisavala večja važnost. Danes je ta gospod italijanski ministrski predsednik; to je vse in to še ne pomeni božanstva. Jutri je lahko nič.

Kam je pravzaprav prišlo načelo samoodločevanja? Kaj je postalo iz Wilsonove teorije, da ne sme noben narod biti podvržen vladi, katere ne mara?

Vprašajte primorske Jugoslovane, če hočejo pod Italijo. Če pritrdijo, nimamo nobenega ugovora več. Ampak zaslišite jih. Priznajte jim to najelementarnejšo pravico. Dajte jim priliko, da glasujejo sami. Toda dajte jim tudi garancijo, da bodo svobodno glasovali. Odstranite tuje oblasti, pred vsem tuje bajonete. Izberite nevtralne komisije, da izvedejo plebiscit objektivno. In kakršen bo rezultat, tak bo. Volji naroda se uklonemo brez odpora.

To je pot, da se zagotovi mir ob Jadranskem morju. Vse koncesije italijanskemu aneksionizmu ga oropajo varnosti. Vsaka iredenta je bila internacionalnemu miru nevarna. Jugoslovanska iredenta je neizogibna, če podjarni Italija čisto slovanske kraje.

Naša želja je mir. Jugoslovani ga potrebujejo, da zacelijo težke rane. Ali želje se izpolni jo le tam, kjer so pogoji za to. Če se ustvari iredenta, ne bo miru. Za nepokoje pa ne bo odgovoren nihče drugi, kakor tisti, ki hočejo delati politiko proti interesu narodov.

Poizvedite voljo narodov. Dajte jim pravičen plebiscit. Svobodno izraženo volje narodov bo morala respektirati vsaka vlada.

RALPH KORNGOLD:

Revolucionarni romantiki.

Gotovi literarni gospodje v New Yorku, Bostonu in drugod zahtevajo revolucijo v Zedinjenih državah. Zahtevajo jo kar takoj. Naveličali so se glasovanja. Naveličali so se učiti mase, kako naj glasujejo. Rogajo se zmagam na volišču, smejejo se porazom na volišču, in govore z zaničevanjem o "parlamentarizmu" in o parlamentarnih metodah. Vzgoja se jim zdi prepočasen proces, zatorej predlagajo kot nadomestilo Billy Sundayjevo metodo — historijo.

Ne povedo nam natančno, kako naj se pride do njih revolucije. To je za revolucionarne romantike postranska malenkost. Kolikor je mogoče spoznati, naj se privede s starim rekvizitom, generalnim štrajkom, ki naj ga dopolni generalen upor. Neki izmed urednikov "Liberatorja" navaja z očitnim odobravanjem sledeči vzklik nekega R. F. Dunna, urednika "Butte Daily Bulletin":

"Jaz ne vem, kaj da sem. Ne imenujem se nič. Toda povem vam, kaj mislim, da se zgodi, in lahko me imenujete karkoli hočete. Craft-unionizem se je preživel, za industrijalni unionizem je prepozno — akeija mas je edino sredstvo — akcija mas."

"Kaj mislite? Kako pride do tega?"

"Well, brezposelnost se pomnoži, beda pride nekega dne bodo banke falirale, ljudstvo bo prihrumelo na ulice in revolucija se prične."

Ta "revolucionar", h kateremu je šla sodružica Crystal Eastman kakor k oraklu za prerokovanje naše revolucionarne bodočnosti, in ki ga prispevab-

lja Leninu, je še le pred kratkim kandidiral na demokratski glasovnici.

Značilno je za te literarne amaterje in ekstremiste, da nikdar ne končajo, kar začno. Nesposobni so za vztrajno konstruktivno delo. Kakor nepotrpežljivi otroci podro ali zapuste hišo iz kart, ki so jo pravkar začeli graditi, pa začno drugo. I. W. W. so bili še le včeraj njih igrača; danes je to sovjet; jutri bo "akcija mas". S počasnim, orajočim procesom izobrazbe nočejo nič imeti opraviti.

Veliki ruski pisatelj Turgenjev je svaril revolucionarje pred tem, kar je imenoval "oboževanje umazane srajce". Ideja, da bodo delavci, ki ne znajo zbrati dovolj misli, da bi na volilni dan glasovali za gotovo reč, pripravljene za isto reč — ali pa še za kaj veliko bolj radikalnega — in da se je bodo znali posluževati, če se prepuste hysteriji in pouličnim izgredom, je ideja blazneža.

Toda kaj je mogoče in kaj je nemogoče, ne briga teh gentlemanov, ampak le kar je slikovito in romantično. Sovjetska vlada je "prava", torej jo imejmo. Kaj je na tem ležeče, da so delavci v Ameriki kadarkoli so imeli priliko, odklonili veliko milejši socialistični program? Le udarjajmo na boben in jih spravimo v pravo razburjenost, pa ustanove sovjetsko vlado. Sedanji program Socialistične stranke je vse prenapreden, da bi zadovoljil ameriške delavce, torej ga napravimo za dober kos bolj naprednega. Če jim poveste, da je Socialist Labor Party, ki jo je pravkar odobril Lenin, imela veliko bolj radikalni program, ampak še veliko manj uspeha, odvrnejo to dejstvo z zaničevanjem. Kaj so jim mar dejstva? Dajte nam bobnov, hysterije in barikad po alieah!

V tem nastopanju je velik kos mysticizma — vsi fanatiki so mistiki; mysticizem je v tej otroški veri v žudežno izpréobrnitev milijonov, nad katere naj pride znanje in modrost nenadoma iz neznanega vira kakor skrivnostna mana iz nebes. Spoznali bodo glorio kooperativne družbe in luskine jim padejo z oči.

Sitnost z našimi revolucionarnimi romantiki je ta, da mislijo po načinu kakšne tuje dežele, ali pa so gospodje in dame brez posla, ki niso nikdar imele resne stike z ameriškim delavskim gibanjem in ne vedo ničesar o psihologiji ameriškega delavskega in kmetovalskega razreda. Ameriške delavce in kmete skušajo modelirati tako, da bi bili prikrojeni njih teorijam, namesto da bi prikrojili svoje teorije ameriškim delavcem in kmetom. Lenin ne bi nikdar napravil te napake. Mi nimamo v Zedinjenih državah opraviti z ruskimi mužíki in njih komunistično preteklostjo, ampak z močno individualističnim delavskim in kmečkim razredom. In čas je za nas, da izremo, če na jutkaj, v Zedinjenih državah, sprejmemo direktno akcijo in se odrečemo parlamentarnim metodam in glasovnici.

Vzrok, da sovražijo ekstremisti glasovnico in parlamentarno taktiko, je v tem, da vedo, da so v manjšini, pa nimajo potrpežljivosti, da bi pričakali preizkušnjo diskusijo in časa. Ne marajo štetja novov, ker vedo, da bi štetje izpadlo proti njim, in ker je za glasovanje treba odločnosti. Oni ne marajo od-

ločnosti, ampak razburjenja in hysterijo — Billy Sundayevo metodo — pa upajo, da pride njih stvar na valovju razburjenosti do brega.

izza vsega tega oboževanja "umazane srajce" se vedno skriva anarhistično zaničevanje vlade večine. Kakor Ibsen verujejo, da obstoji večina naroda iz norcev, ki jih mora voditi "prosvitljena manjšina." Prav sedaj bi nas radi zapeljali v "akcijo mas", v cestne izgrede, da bi igrali kapitalistom v roke.

Novi razredni boji.

Po Zedinjenih državah se je število stavk znatno pomnožilo. Z malimi izjemami vodijo vse te štrajke unijske organizacije, o katerih je znano, da ne prevladujejo v njih socialistični elementi. Vse prej so te organizacije konservativne kakor radikalne. Nasprotno trditve kapitalističnega časopisja so brez podlage. Da se kljub karakterističnemu konservativizmu ameriškega delavstva stavke tako širijo, se more pripisati edino dejstvu, da poskuša cela vrsta kapitalistov izrabiti konec vojne direktno ali indirektno kot plašč za poslabšanje delavskih razmer.

Razen drugih znamenj kaže tudi to, da je bila velika reklama, s katero se je govorilo o izdatnih ukrepih za "rekonstrukcijo", prav malo opravičena. Zasedali so odbori in komisije; izdajala so se poročila in buletini, a sedaj, ko bi se moral pokazati uspeh vsega tega dela, ga ni. Dokler je bila vojna, so bili podejtniki večalimanj prisiljeni ugoditi zahtevam delavcev; nekoliko jih je na to gonil "patriotizem", ki ga ni bilo varno preveč postavljati v sumljivo luč, še bolj pa profiti, ki so bili vsled stalnih in nujnih naročil zagotovljeni in znatni. Danes, ko je ta pritisk odpadel, so izginili tudi kapitalistični obziri in konflikti so naravna posledica.

Pa še nekaj drugega kaže dolga vrsta štrajkov. Mnogo se je tekom vojne sanjalo in pisalo o nekakšni novi harmoniji med delavci in kapitalom. Posredovalne komisije določenih oblik naj bi uravnale vse spore in tem instancam se je pripisovala nekakšna čudežna moč, s katero naj bi izgladile vsako nerodnost. Mi nismo nikdar verjeli v veliko uspešnost takih akcij, dasi priznavamo, da je posredovanje v gotovih slučajih koristno; če morejo delavci brez boja doseči izpolnitev pravičnih zahtev, je to gotovo bolje, kakor če morajo v štrajku doprinositi žrtve. Upozarjali pa smo na to, da se po vojni neizogibno obnovi razredni boj, pri čemer bo največ od nastopanja kapitalistov odvisno, v kakšnih oblikah se bo vodil.

Praksa dokazuje, da je res tako. In drugače sploh ne more biti. Čudno je le, da se najde toliko sicer pametnih ljudi, ki navidezno verujejo v možnost harmonije, kjer so nasprotja interesov popolnoma očitna.

Razredni boj ni nič drugega, kakor logična posledica teh nasprotij. Njih vir pa je kapitalistični sistem. Podjetništvo hoče profita in ga mora hoteti. Profit je sredstvo njegove eksistence. A profit ni nič

druzega, kakor vrednost, ki jo ustvarjajo delavci, jemljejo pa kapitalisti. Razni idealisti si domišljajo, da bi se to lahko uravnalo, če bi se kapitalisti zadovoljili s skromnim profitom. A tudi če se odšteje poželjivost, se ne sme prezreti, da je skromnost nemogoča zaradi konkurence, ki je neizogiben atribut kapitalističnega sistema. Konkurenca sili podjetnika, da se čim bolj okrepeča, to se pravi, da pomnoži svoj kapital, kar pa naravno ne gre brez izkoriščanja.

Socializem ne dolži posameznega kapitalista; sistem povzroča, da so kapitalisti taki, kakršni so, a da tudi delavci niso drugačni, kakor so. Več profita na eni strani, več zaslužka na drugi—to je dvojna naravna tendenca v kapitalističnem sistemu. Eno stremljenje je drugemu absolutno nasprotno in, zato je harmonija nemogoča.

Zato je pa tudi razredni boj neizogiben in se ne more končati, dokler ne izginejo nasprotja in njih viri, to je razredi.

Stavke so se v Zedinjenih državah pomnožile, soditi pa je po položaju, da se pomnože še bolj. Kapitalistični krogi slutijo to, vsaj tisti elementi med njimi, ki so razredno zavedni in študirajo razmere. To razlaga tudi srdite napade na delavstvo in njih pravice. Ali če niso kapitalisti od vseh bogov zapuščeni, bi bolje storili, da bi postali hladnokrvnejši. Če je boj neizogiben, vendar ne bi bilo treba strupa v njem.

Beli teror na Finskem.

„Manchester Guardian“ piše:

Od finskega dopisnika smo pravkar dobili poročilo o „belem terorju“, ki je divjal na Finskem po pomandranju „rdeče revolucije“. Poroča nam:

Ogromna moritev se je pričela, ko so bele garde s pomočjo 10.000 nemških vojakov prvega reda premagale rdeče garde. Skoraj nemogoča naloga je v nekoliko vrsticah podati vtisk nepopisnih grozot, ki so sledile in ki jim ni enakih v zgodovini nobene druge civilizirane dežele.

Ko je bila vstaja že končana, še po preteku celih tednov, celo mesecv, so se pričeli najstrašnejši umori z dovoljenjem Nemcev in po ukazu, z odobrenjem in popolnim znanjem „bele“ vlade. Več kakor petsto municipalnih distriktov je na Finskem in v vsakem je bilo izdano povelje za maščevanje, ki je določalo, koliko delavcev v dotičnem okraju naj se postrelja; sledeče številke predstavljajo množino delavcev, ki so bili v posameznih distriktih brez vsakega sodnijskega procesa na ta način postreljani:

Riihimaeki, 600; Varkaus, 450; Lohti, 2000 (med njimi 300 ženskih); Forssa, 400; Hauho, 100; Jaemsae, 400; Vihti, 450; Vibrog, 4000; Tammersfors, 600; Hyvinge, 300; Lojo 200; Karhula, 76; Seinajoki, 70; Kokkola Gamlakarleby, 100; Nurmi-jaervi, 80; Kotka, 400; Helsingfors, 600 (125 žen); Lammj, 300; Abo, 400; Jokioinen, 40; Kuhmoinen, 40; Paelkque, 17; Jokela, 10; Karis, 40; Asikkala, 27; Borga, 14; Teisko, 80; Kexholm, 15; Kajana, 11; Koetojaervi, 16; Hirvensalmi, 10; Lavia, 10; Viro-

lahti, 10; Perkjaervi, 39; Reirkolli, 20; Atsaeri, 38; Jyvaeskulae, 10; Korpilaehti, 30; Kemi, 50; Eurajoki, 14; Lieksa, 48; Kiiakinen, 10; Karisalmi, 13; Voikka, 114; Kymi, 42; Joensuu, 30; Hoplaks, 45; Kokemaeki, 60.

To pomeni skupaj 12.500 umorov. Treba je vpoštevati, da se nanašajo te številke le na 50 distriktov izmed 500. Te osebe niso bile ubite tekom civilne vojne, ampak pomorjene tekom tednov in mesecev operacij, ki so bile podobne vojnemu stanju.

Razun tega je bilo po uradnih številkah zajetih 80.000 do 90.000 vjetnikov, katere so držali v provizičnih jetniških taborih, kjer je bilo stanje vsled zanemarjenosti in nezadostne organizacije tako slabo, da je 15.000 oseb, moških in ženskih, pomrlo od lakote in bolezni. V vojašnicah v samem Elkenju je pomrlo od 4. junija do 19. septembra 2.821 vjetnikov; med njimi jih je bilo 2.256, ki niso bili sploh postavljeni pred vojno sodišče. Čez 60.000 oseb je bilo obsojenih v ječo najmanj dve leti, ali pa na smrt. Vsem razun 6000 se je kazeno pozneje izpremenilo ali pa so bili izpuščeni, toda izgubili so vse državljanske pravice. Okrog 450 jih je bilo obsojenih na smrt, a čez 100 jih je bilo v resnici ustreljenih. Štirideset socialistov, članov deželnega zbora, ki so ostali v deželi, je bilo vrženih v ječo na osem let pa do smrti. Izmed 92 članov deželnega zbora je bilo le enemu dovoljeno, da se je vrnil v zbornico.

Zadnja splošna amnestija izreka pomilostitev tudi za tiste, ki so se v gotovih oblikah „preveč okrutno“ ponašali napram delavcem pri „čiščenju“ dežele. Vsled tega ne more biti nihče postavljen pred sodišče zaradi ubijanja delavcev in kraje njih imetja.

Vojna z Ogrsko.

Zakaj se pravzaprav vodi vojna proti Ogrski? Neprenehoma prihajajo poročila o napredovanju Rumunov in Čehoslovakov in o zavezniških poveljstvih; zadnji teden je bil — vsaj na papirju — rumunski kralj že v Budimpešti in Čehi le par korakov od mesta, ali nikjer ni pravega, uradnega pojasnila, čemu vse ti vojskovanje. Če gre za teritorijalne spore, bi se to pač lahko povedalo. Ali zdi se, da nimajo Madjari veliko želje po vojni iz takih razlogov, ker jim je mir nujno potreben. Povrh pa je vsega vojskovanja menda veliko več v poročilih, kakor v resnici. Kolikor je mogoče posneti iz čeških listov, ki prihajajo sveda pozneje sem, kakor telegrami, stoji češka armada ob Donavi, menda da straži slovaški teritorij, o bojnih operacijah pa ni v teh listih nobene besede, ampak nasprotno povdarjajo, da hoče Masaryk mir.

Evidentno bi gotovi krogi radi imeli intenzivnejšo vojno proti Ogrski. Vzroke osvetluje neko poročilo, ki je pred kratkim krožilo po časopisju. Pravilo je, da je Bela Kun prosil zavezniško komisijo za posredovanje, da bi Rumuni ustavili ofenzivo; odgovor se je baje glasil, da se takoj napravi mir, če demisionira sedanja vlada, če se preklicujejo vsi

njeni dekreti in če se sestavi nova vlada, v kateri bodo zastopane vse buržvazne stranke. Živ krst ne ve, koliko je v takih poročilih resnice. Ampak tudi če so izmišljena, vendar kažejo, kam pes tace moli. Tisti, ki jih razširjajo, gojé nedvomno take želje in hočejo, da se ogrske notranje razmere od zunaj urede po njihovi volji. Beseda o samoodločevanju narodov je zanje prazen zvok.

Pri vsem tem je pa njih prizadevanje v interesu madjarske buržvazije najbrže bolj komično kot kaj družega, kajti boljbolj prihaja na dan, da se je preobrat na Ogrskem prav zato tako nekrvavo izvršil, ker je menda buržvazija sama želela kaj podobnega. Ogrska je bila od vojne moralno in materialno udarjena, da je strah. Faktično je bila Ogrska bolj poražena kakor Avstrija. Treba se je le spomniti, da je Ogrska v politiki dualne monarhije igrala vodilno vlogo. Naenkrat je padla tako, da je ostala le majhna deželica brez svetovnega pomena, kjer je bil prej diktator centralne Evrope. Vse pomembne sanje buržvazije so bile okrutno uničene. Pridružila se je pa še beda. Bil je obupen položaj in buržvazija najbrže ni našla izhoda iz njega, bala se je pa odgovornosti, ki bi bila padla nanjo. V teh razmerah je verjetno, da je bila vesela, da je kdo prevzel vlado, pa naj bo že kdorkoli. In zdi se, da ji ne bi nihče napravil prevelika radosti, če bi ji zopet položil upravo v roke, dokler ne spravi kdo drugi položaja v red.

Posebno velike nezadovoljnosti ni mogel novi režim povzročiti v deželi, kajti če bi bili kje resni upori, bi se bilo to s slastjo poročalo po svetu. Na vsakovrstne vesti o neumnostih, kakor n. pr. o nameravani "socializaciji" žensk, katero je baje mlada žena nekega ministra preperečila, ne daje pomena človek nič. Nasprotno se zdi, da so se reforme na Ogrskem precej razumno vpeljavale. Če so se zgodile tudi kakšne napake, se nihče ne more čuditi; v normalnejših in ugodnejših razmerah so veliko bolj ponosne vlade delale velike napake, pa ni kapitalistično časopisje delalo slonov iz muh.

Preroki "masne akcije" so prvega maja lahko spoznali, kako nesmiselna je njih najnovejša teorija, kajti metoda, s katero so se razbijale delavske parade, uničevalo pohištvo po socialističnih lokalih i. t. d., ni bilo nič družega, kakor "akcija mase". Velik del te mase si je celo domišljjal, da opravlja "patriotično" delo. Kajti velik del mase je zabit, da je strah in groza in ne ravna po razumu, temveč po instinktu, ki postaja tembolj bestijalen, čimmanj ga kontrolira in kroti znanje in prevdarnost. Niti najmanje se ne strinjamo z "idejami" levih kril, ki delajo karikaturu iz socializma. Ali krivico spoznavamo za krivico, tudi če se primeri najbolj levemu. Zamolčati pa vendar ni mogoče, da so bili ekstremisti tepeni s tistimi palicami, ki jih sami priporočajo. Če so jim teorije bob v steno, bi jih sedaj vsaj žalostna praksa lahko poučila, da je iz mase najprej treba napraviti razumno ljudstvo, preden se more z njim uspešno operirati. Samo oboževanje mase ni socialistično, ampak neumno demagogično.



LAWRENŠKA AFERA.

Nekateri klubi v Pennsylvaniji so na svojo roko in preko pravil J. S. Z. podvzeli akcijo glede name-ravanih izprememb razmerja v J. S. Z. Sodrugom in klubom, ki se za stvar zanimajo, bodi pojasnjeno, da so se dotični klubi na lawrenški konferenci postavili izven delokroga J. S. Z., ko so sprejeli predlog, da zborujejo na podlagi pravil socialistične stranke. Kako so mogli to storiti, ko niso aktivni člani te stranke, ni naša stvar; toda zborovati na podlagi pravil organizacije, s katero zborovalec nimajo organi-čnega stika in delati zaključke, ki se imajo izvesti v organizaciji, h kateri ne spadajo, je absolutno nerazumljivo. Da taki zaključki ne morejo biti mero-dajni za eksekutivo J. S. Z., to je za faktorje, ki imajo po njih mnenju izvesti naloge konference, se raz-ume samo ob sebi.

Eksekutiva J. S. Z. bi se morala ozirati na do-tične sklepe, če bi se vršila konferenca na **podlagi in v soglasju** s pravili J. S. Z. Pri vseh organizacijah, ki priznavajo parlamentarni red, — in ta red se do danes pri socialistih ni opustil — se vpoštevajo pravila. Kadar so na glasovanju nova pravila, se ravna organizacija na podlagi starih pravil. Ta pravil dajejo članstvu vso pravico staviti iniciativne predloge, na podlagi katerih se odpre diskusija o za-devi, radi katere je bil stavljen iniciativni predlog. Točka 50 starih pravil govori določno:

"Vsak klub ima pravico predložiti inicia-tivo gl. odboru v odobrenje. V slučaju, da gl. odbor odkloni priobčitev iniciativnega predloga v glasilih, tedaj gl. odbor vrne iniciativni pred-log klubu, ki ga je bil poslal in naznanil, v čem se gl. odbor z iniciativnim predlogom ne strinja. V tem slučaju lahko klub išče pomoč na svojo roko in če dobi od šestih klubov, stoječih v treh različnih državah, podporo, gre iniciativni pred-log na glasovanje."

Točka 51 pa se glasi: "Resolucije, ki se ti-čejo gl. odbora ali načelnih vprašanj socializma, morajo biti poslani najprej gl. odboru. Resolu-cije lokalnega pomena pa se lahko pošljejo di-rektno zveznemu tisku."

Zahteve lawrenške konference grede torej pre-ko teh pravil, ne samo zato, ker se ni zborovalo na podlagi pravil J. S. Z. v splošnem, ampak ker so nje-ni sklepi v nasprotju s pravili J. S. Z., tudi če bi bila konferenca zborovala na podlagi njenih pravil; kajti izvedbe razmerja, ki se nalagajo gl. odboru, spadajo v njegov delokrog šele tedaj, ko pridejo od kateregakoli kluba J. S. Z. iniciativni predlogi in ne prej. Eksekutiva J. S. Z. je tukaj, da izvaja voljo večine, ne pa da ravna po svoji volji ali na koman-do nekaterih klubov v Pennsylvaniji. Tudi na springfieldski konferenci je bilo tako. Eksekutiva slov. sekcije bi bila dala vprašanja cepitve od socia-listične stranke na glasovanje, da se niso člani tako

odločno izjavili, da je treba stvar rešiti brez odlašanja. Če je iskati kje diktatorstvo, je bilo to na lawrenški konferenci, ne pa pri eksekutivi J. S. Z. Ta konferenca hoče diktirati ne le eksekutivi, ampak vsem ostalim klubom J. S. Z. V J. S. Z. je 45 aktivnih klubov, ki po članstvu vsekakor daleč presegajo tiste, ki so bili na lawrenški konferenci. Zakaj se niso poslužili pravil in dali na ta način ostalim klubom prilike govoriti o zadevi, ki so jo sprožili za hrbtno in nepravilno v Lawrence?

Med drugimi zaključki lawrenške konference je tudi ta, da njih klubi ne bodo vplačevali članarine, dokler eksekutiva ne reši naloge, ki jo nalaga konferenca. Neplačevanje prispevkov pomeni izgubo članskih pravic v J. S. Z. in z izgubo teh pravic gre za eno vpliv na delo, ki je nujno, da se izvrši, ako se hoče doseči namen, to je predrugačenje razmerja v J. S. Z. Kakor ostali zaključki, tako je tudi ta nerazumljiv. Zdi se nam, da je imelo pri lawrenški konferenci prste par ljudi, ki jim gre za osebna maščevanja. Drugače se lawrenška afera, dokler imajo člani priliko izvesti vse kar žele, potom pravil, ne more razlagati.

S temi ljudmi bomo govorili, ko pride čas za to.

Tajništvo J. S. Z.

Lawrence, Pa., 1. maja 1919.

Na tem mestu hočem povedati vsem tistim, ki mogoče mislijo, da se je bivša konferenca slov. soc. klubov z dne 6. aprila na Lawrence vršila samo zato, da se zabavlja vsepovprek in da se potem brez kakih koristnih zaključkov za zvezo in soc. stranko sploh razidemo domov in organizacijo, ki smo bili njeni pionirji, obesimo v bodoče na kljuko. Stvar je sicer sledeča. Odkar so ponehali grmeti topovi na bojiščih, se je med nami takoj pojavilo vprašanje: Ali naj naša zveza še sama obstaja, ali naj iščemo poti, po kateri pridemo do zopetne združitve z American Soc. Party? To smo slišali na vseh naših večjih prireditvah v zap. Pennsylvaniji. Videči potrebo, da se nekaj ukrene, smo se sešli na posvetovanje in smo sklenili, da se skliče skupnih klubov konferenca ter da sklicujoči odbor izdela primeren dnevni red in ga predloži konferenci v odobritev. Vsa stvar je šla popolnoma v najlepšem tiru. Na konferenci je bilo prvo vprašanje po izvoljenih konferenčnih odborih: Zakaj je izstopila slov. sekcija iz American Socialist Party? Potem kdo je pooblastil dotične sodruga v Springfieldu, da so si vzeli pravico do tistega sklepa? Zopet ali smo člani priznali dotični korak za pravičen? In ako ga nismo, zakaj ne? O tem se je vršila obširna debata in ob koncu debate se je izreklo, da se ne priznajo zaključki springfieldske konference.

V zapisniku je res zapisano, da se zboruje na temelju pravil Am. Soc. Party. Takoj zatem se je oglašilo par sodrugov za besedo, v kateri so si vzeli za predmet iskati samo krivce, ki so seveda zvezo spravili ven iz stranke. (Mogoče bi bila že, ako ne bi bilo tako, zmagala revolucija. Op. pisca.) Odgovarjalo se je stvarno, da ne iščimo nič, kaj je bilo, za nas naj bo vprašanje, kaj hočemo v bodoče. Pozvani so bili sodrug, da povedo, kaj jih je privedlo v Spring-

fieldu, da so odstopili od stranke. Prijavil sem se jaz in dal sledeče pojasnilo in potem predloge, kateri so bili sprejeti. Kot delegat S. N. P. J. mučeš se v Chicagu, govoril sem osebno s sodrugoma Kristanom in Petričem, da mi pojasnita, kakšno stališče zavzema A. S. P. in naša J. S. Z. v diferencah, ki so takrat nastajale vsled nazorov vojne. Dobil sem odgovor od sodr. Petriča. Rekel mi je, da bo sam prišel v Springfield, Ill., kjer bo podal vsa pojasnila na konferenci, ki jo mislijo sklicati iz delegatov S. N. P. J. in ki so člani tudi J. S. Z. Sklicala se je konferenca in sodrug Petrič je dal tozadeven referat itd., kakor ste že čitali v bivšem zapisniku naše konference. V zapisniku je zapisano koncem mojega poročila, da se izreče gl. odboru nezaupnica ter da se konferenca iz Springfielda ignorira. (To ni bilo na naši konferenci govoreno. Op. pisca.) Jaz sem koncem poročila povedal razločno, da me je lahko vsak razumel, namreč da tistikrat sem jaz sam videl potrebo za izstop, v roke sem tudi navedel in povedal sem tudi, da danes vidim potrebo zopetne pridružitve in sem stavlil predlog, ki ga v zapisniku nisem videl, čeravno je bil soglasno sprejet, in sicer: 1. Naša konferenca naj naznanj potom svojega odbora, da naj naša eksekutiva stopi v dogovor z eksekutivo Amer. Soc. Party za zopetno pridružitve naše zveze k stranki, ali potom splošnega glasovanja članstva, ali pa direktno tako, kakor smo odstopili, da nazaj pristopimo. 2. Ako eksekutiva Amer. S. Party hoče zaslišati zaradi tistega koraka, ki smo ga naredili, ko smo odstopili, našo eksekutivo in ako jim dokažejo, da so s tem, ko so sugerirali odstop, naredili nekaj, kar je v nesoglasju z mednarodnim socializmom, naj se naša eksekutiva podvrže zaključkom eksekutive A. S. Party. Zveza pa gre v stranko, ako so le zato pota, da pride cela zveza, ter da se ne cepimo. To so bili glavni zaključki, zaradi katerih se je tudi konferenca sklicala. Ako hoče iti posamezen član v A. S. P., ni treba nobene konference zato, ampak naš cilj je zveza in to bomo tudi dosegli, ker druge poti ni. Opozarjali smo, da ni treba fraz, da je danes čas dela in ne fraziranja, kajti pokazalo se je, da tisti, ki na konferencah najbolj kriči, ga je zunaj najbolj strah. Zakaj se je shod v Canonsburg preklical in sicer javno? Kaj nam zato, ako se sklepajo v Harrisburghu drastične postavke za inozemce? Kdor je pošten in odkritosrčen človek, se mu ni treba bati nikakršne postavke; postavke se boje kričači, ki imajo na štiri kraje obraz in ki ljudi na zborovanjih hipnotizirajo s frazami, v praksi so pa več delavstvu škodovali kot pa koristili.

Na konferenci se je priporočalo, da naj se klubi ožive, kolikor mogoče in pobirajo prispevki in kadar bodo naši zaključki izvedeni, da pošljemo vse skupaj na pristojno mesto. Torej naša konferenca je imela namen, ki je bil za zvezo in stranko najboljši. In vsi delegatje izven par, so se strinjali z našimi zaključki, in kakor sem videl v komentarju, je bil nedolžen najbolj prizadet — seveda po zapisniku. Povem pa odkrito, da nimam najmanjše simpatije do gl. odbora in sem zato, ako tako daleč pride, tudi da se nadomesti z drugim; sem pa zato, da gre zveza skupno z A. S. P., ter da imajo Slovenci svoj list tudi ki jih bodri in uči v razrednem boju. Želim, da se v

kratkem vrši zopet konferenca ter da vso stvar izravnamo v korist nam samim. Ostajam Vaš za mednarodni socializem

John Trčelj.

OPOMBA UREDNIŠTVA.

Dopis sodruga Trčelja, s katerim komentira lawrenško konferenco, postavlja vso stvar še v bolj zagonetno luč, kakor je izgledala v začetku. Sodrugi Trčelj je bil na sestanku, na katerem se je sklenilo, da se skliče konferenca; bil je konferenci sami; govoril je tam. Zdi se nam, da mora torej vedeti, kaj se je govorilo in sklepalo, tembolj ker nam je že dolgo znan kot vnet, delaven in trezen sodrugi. Kar pripoveduje v svojem dopisu, vodi do zaključka, da se zapisnik, ki nam je bil poslan za objavo, ne vjema s potekom in s sklepi konference.

Nam je seveda mogoče soditi le po zapisniku, kakršen se nam pošlje. Radi verjamemo, da je imel sodrugi Trčelj najboljše namene in da so jih imeli tudi drugi; ampak zaključki, kakršni so bili črni na belem, se ne vjemajo s temi nameni. Treba bi bilo torej dobiti zapisnik, na katerega bi se človek lahko zanašal, tedaj bi se lahko govorilo dalje.

To bi bilo zelo potrebno zaradi nekaterih točk v tem zapisniku, s katerimi bi pennsylvanski sodrugi, če bi bili dotični zaključki resnični, najbolj udarili sami sebe. Tudi sodrugi Trčelj je bil z drugimi sodrugi iz Pennsylvanije vred že delegat na kongresu J. S. Z. in se gotovo spominja, kakšne vrste so bili spori v Zvezi, preden je prišlo do razkola. V teh sporih so bili slovenski sodrugi solidarni, in če obsoja lawrenška resolucija sedaj vse dosedanje delo, tedaj obsojajo sodrugi sami sebe.

Kako je bilo z "večino" in "manjšino" po st. louiski konvenciji med slovenskimi sodrugi, je pokazalo splošno glasovanje, pri katerem je njih ogromna večina glasovala za izjavo manjšine. Kakšen smisel je v tem, da se lawrenška resolucija naenkrat poteguje za "večino"—v imenu "proletarskega duha"?

Sodrugi Trčelj bi storil vsej zvezi in vsemu članstvu veliko uslugo, če bi delal na to, da avtoritativno izvede, kaj je bilo na konferenci res sklenjenega, kaj pa ne.

Kar se tiče vprašanja, okrog katerega se navidezno suče vse ondotno gibanje, namreč zopetnega pristopa k Am. Soc. Party, nam je nervoznost članov do gotove meje razumljiva. J. S. Z. ne more biti za vse večne čase samostojna organizacija. S tem se vjemamo. Vse drugo pa je vprašanje, ali je prav sedaj najprimernejši čas za vstop v ameriško stranko. In na to odgovarjamo, da je baš narobe najbolj neprimeren čas.

Ko se je J. S. Z. ločila od nje, je igralo vojno vprašanje veliko vlogo, ampak ne edino. Da so slovenski sodrugi v ogromni večini odobravalji vojno stališče J. S. Z., se pač ne more zanikati. Prav v zapadni Pennsylvaniji so bili navdušeni zanj. Menda so tudi razumeli, da so to stališče diktirali interesi socializma. Ampak v stranki so bile tudi druge reči, s katerimi se nismo mogli strinjati; pojasnjene so

bile na springfieldski konferenci in v "Proletarcu" in od nikoder ni bilo ugovora.

Danes se v stranki položaj ni izboljšal, ampak se je poslabšal. Takozvani radikalni elementi, katerih radikalizem ni vreden dočene groša, se trudijo na vso moč, da bi dobili diktatorstvo v stranki v svoje roke. Ta "radikalizem" zametuje socialistično taktiko, prezira, da more socialistične cilje doseči le socialistično delavstvo, pa se zanaša na "maso" brez obzira na to, kakšna je ta. Vsled tega so v stranki razna krila, ki se bistveno razlikujejo in si strastno nasprotujejo. Spori so tako ostri, kakor so bili v S. L. P., preden se je A. S. P. ločila od nje. Ločitev duhov, ki se ne more več zatajevati, je tako velika, da mora skoraj neizogibno priti tudi do ločitve v organizaciji. Število sodrugov, ki so v stranki požrtvovalno delali, pa so izstopili, ker se ne marajo ukloniti praznemu "radikaliziranju", je že sedaj veliko. V taki situaciji bi bilo pač najbolj neprimerno siliti v stranko, ki že danes ni več enotna in se nemara v kratkem tudi formalno razdeli. Vprašanje že ne bi bilo, ali se Zveza pridruži A. S. P., ampak kateremu njenemu krilu se pridruži.

Treba se je zavedati, da je danes predvsem čas jasnitve in bistrenja pojmov. Temu namenu služi J. S. Z. povsem lahko kot samostalna organizacija, danes celo boljše, kakor če bi se vrgla v tisti kaos, ki je sedaj v A. S. P. Kadar se položaj izčisti in se bo lahko določno povedalo, kaj je tukaj in kaj je tam, bo tudi za J. S. Z. lahko skleniti, kako in kam se pridruži.

Kar se tiče izvrševalnega odbora, je njegova naloga braniti in pospeševati tista načela, za katera je bila Zveza ustanovljena. Kako naj bi to delala v zvezi z levim krilom A. S. P., ki zahteva, da se zavrže dosedanja socialistična literatura, da se prezro dosedanje socialistične metode, da se ignorira bernska internacionalna konferenca? Dokler so v stranki take tendence na površju, se resno socialistično delo le ovira in nihče nima od tega več veselja, kakor kapitalisti.

Sodrugi Trčelj želi za Slovence list, ki bi povzbujal delavce k razrednemu boju. Naše skromno mnenje je, da ne dela "Proletarec" skoraj nič drugega. Seveda ne more biti vsaka druga beseda "razreden boj". Ali če uči list spoznavati družbo, njen razvoj, njena razmerja, njena pota, če priporoča in naglašajo organizacijo kot prvi pogoj, če navaja delavstvo k izobrazbi, da bo sposobno za svojo nalogo, je vse to delo za razredni boj. Sedanje uredništvo ni domišljavo. Če bi šlo po naši želji, bi bil Proletarec večji, bogatejši, raznovrstnejši. Ali tudi uredništvo je odvisno od razmer. Marsičesa, kar bi radi, ne moremo, ker nismo bogovi. Če pa more Proletarec dobiti boljše uredništvo, se mu sedanje brez odpora umakne. Mislimo pa vendar, da list ne bo boljši, če bo imel več praznega zabavljanja, ampak če dobi par tisoč novih naročnikov in bo vsled tega mogel prinašati več poučnega materiala, iz katerega bo delavstvo moglo zajemati več znanja, brez katerega je ves radikalizem puhel.

Forest City, Pa.

Ker se je v zapadni Pennsylvaniji vršila neka konferenca ondotnih sodrugov, katere zapisnik je bil že priobčen v listu "Proletarec" št. 605, in ker smo dobili od istih sodrugov pismo, v katerem nas vprašujejo za naše mnenje o tistem zapisniku, je klub št. 10 v Forest City, Pa., spadajoč k J. S. Z., sklical izredno sejo dne 28. aprila 1919, na kateri se je razpravljalo o tistem zapisniku, in prišli smo do sledečega zaključka:

Člani kluba št. 10, J. S. Z. v Forest City, Pa., ne odobravamo koraka, katerega so storili nekateri sodruzi zapadne Pennsylvanije, in ga smatramo za nepravilnega, in sicer iz sledečih razlogov:

Prvič, ako so ondotni sodruzi imeli pošteni namen v vsej tej stvari, bi bili morali pred konferenco naznaniti vsem klubom, kaj nameravajo storiti, in bi bili mnenje članstva lahko vedeli že prej, preden je bil zaključek objavljen.

Drugič, ker govore o nekem diktatorstvu, ne pomislijo pa, da se sami postavljajo na stališče diktatorstva, in sicer prvič, ker se niso poslužili pravil, drugič pa, ker so zahtevali, da se njih zaključek objavi v listu brez vsakega komentarja, kar je toliko povedano, da jim ne sme nihče nič ugovarjati.

Najbolj čudno se nam pa zdi to, ker vidimo v tistem zapisniku imena istih sodrugov, ki so na konferenci v Springfieldu z navdušenjem odobravalii ukrep eksekutive J. S. Z., sedaj ji pa očitajo diktatorstvo.

Gotovo je tudi naša želja, da bi se razmere v stranki zboljšale, ampak ravno sedaj bi bilo bolje, da trezno misleči sodruzi nekoliko premislijo in ne delajo neprevidnih korakov, kateri bi lahko pomenili pogin vsega dosedanega dela. Sodrugi, ki imajo že skušnje v strankinem gibanju, bi morali vedeti, da tako delo ne rodi nobenega uspeha, ampak nasprotno samo poraz. Gotovo je še nekaj sodrugov, ki se spominjajo, kaj sta naredila v starem kraju leta 1905. samo dva kričača, katerih eden je potem zlezal takoj v drugo kožo in postal kapitalistični agitator, drugi njegov pomagač je šel pa v Ameriko, in je potem tudi tukaj igral sramotno vlogo v westmorelandskem štrajku; bil je namreč agent za nabiranje skebov.

Toliko v odgovor dotičnemu zapisniku.

Sklenjeno, da se pošlje en izvod uredništvu Proletarca, eden pa prizadetim sodrugom.

Josip Čebular, predsednik seje.
Frank Rataie, zapisnikar.

Če hoče delavstvo uspešno voditi svoj boj, si mora najprej ustvariti tisto sredstvo, ki je za vsak boj neizogibno: Svojo bojno organizacijo. Hoteti zmago, preden je ta pogoj izvršen, je otroško.

Delavstvo je poklicano, da preosnuje družbo na podlagi socializma. Da more to izvršiti, mora poznati socializem, torej ga mora študirati. Fantaziranje ni znanje.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska



podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PEOSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.
1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 85, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANCO TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potem privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljajo: Blas Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ URADA DRUŠTVA ZARJA SVOBODE, ŠT. 11, S. D. P. Z. V DUNLO, PA.

Članstvo gori omenjenega društva je na svoji redni mesečni seji dne 2. marca 1919 razmotrivalo o aferi med Glas Naroda in glavnim odborom SDPZ. ter kaj da je povzročilo nesoglasje med njimi. Člani, kateri čitajo liste, so pojasnili, da je G. Naroda sam največ zakrivil, da ga je moral glavni odbor odstaviti kot glasilno organizacijo. Članstvo, uvidevši, kdo je glavni krivec, je izreklo zaupnico gl. odbora s pripombo, da tudi mi kot člani zahtevamo red in točnost v upravi zveze.

Ker je po mnenju bivšega glasila (pod prste jim glejte) obtožen ves glavni odbor, bi moral vendar imeti kakšne dokaze zato, preden izreče take obdolžitve. Zakaj ne dokaže?! Ali je tako denuncijanstvo lepo brez dokazov od lista, kateri se upa nazi-

vati "Glas Naroda"? Ne! Bodite enkrat stvarni in ne zavijajte resnice; ne vznemirjajte članstva zdaj te, zdaj druge organizacije. Na članstvo, katero se zavzema za list Glas Naroda apeliramo, da vso zadevo prej dobro premisli, predno piše proteste proti gl. odboru; samo protestirati, pa nič dokazati, je lahko delo. — Mi smo za to, da se krivce kaznuje. Imamo nadzorni odbor, kateremu je podeljena moč preiskati knjige vsak čas, ako se mu uvidi potrebno. Dokaze in fakta in nič drugega ne zahtevamo. Članstvo Zveze ima v uradu moče, katerim je poverjeno vodstvo organizacije. Vsak uradnik je odgovoren za svoj urad in njegovo poslovanje konvenciji, katera ima vso pravico soditi. Glavni odbor je prvi, kateri ima paziti, da se vrši vse v redu, tako pri članstvu, kakor tudi pri glasilu. Ako član ne izpolnjuje dolžnosti, se suspendira, v velikem pregrešku tudi izobči. Kdor se zavzema za člana, kateri se pregreši proti pravilom ali deluje proti napredku Zveze? V tem oziru je postopal gl. odbor napram glasilu, dal mu je čas, da dokaže javno blatenje glavnega odbora, ker pa tega ni storil, je odstavljen kot glasilu.

DODATEK.

Gori napisano je bilo poslano bivšemu glasilu v svrhu priobčitve, kar pa ni storil, dasiravno je obljubil, da je list članstvu SDPZ. na razpolago glede protestov in razmotrivanj; pač pa je priobčil nekako opazko, da ve, kdo je pisal oziroma narekoval proteste proti Glasu Naroda. Glas Narodu naj bode še enkrat povedano, da mi nočemo zgagarjev nobene vrste ter jih bomo kritizirali vsak čas — posebno pa še take, kateri srkajo gnojnico iz slavnih KRALJEVIH HLEVOV ter v isti jezi bruhaajo okoli sebe, da bi moralo biti vse tiho, kar ne trobi v njih rog — ako bi ne živeli v Ameriki. — Ob enem vas zagotavljamo, da nam ni treba klicati na pomoč nobenega revolver-žurnalista, zadostujejo naj vam imena podpisanih.

Na redni mesečni seji dne 6. aprila je društvo št. 11 podpiralo iniciativni predlog dr. šte. 105 iz White Valley, Pa.

(Pečat.)

Josip Hribar, predsednik.

Andrej Obreza, tajnik.

Anton Ošoku, blagajnik.

IZ URADA DRUŠTVA BARBARE ŠT. 126, SDPZ. V COLLINWOOD, OHIO.

Na redni mesečni seji je društvo soglasno sklenilo, da podpira iniciativo društva Rdeči Orel št. 105, SDPZ., s pripombo, da plača vsak član po 25c na vsakih šest mesecev.

Društvo je prišlo do tega zaključka po daljšem razmotrivanju uvidevši, da bi bilo najbolje, ako bi imeli lastno glasilu in sicer mesečnik, s čemer bi se v bodoče izognili enakih nepravil.

Nadalje naše društvo odločno protestira proti vsem napadom od strani društev in posameznih članov SDPZ., ki pepremišljeno in surovo napadajo gl. odbor, kar ni v procvit organizacije, ampak za razcepanje. V prejšnjem glasilu Glas Naroda smo večkrat opazili neopravičeno napadanje na gl. odbor, ker je pa gl. odbor na svoji letni seji sklenil, da se

odločno vpraša za dokaze, je dala gospoda pri Glas Naroda v svojih polovičnih odgovorih (brez dokazil) razumeti, da se ne pečajo s takimi stvarmi. Iz tega je razvidno, da je Glas Naroda priobčal izmišljene stvari proti gl. odboru — vsled česar priznavamo, da je glavni odbor pravilno postopal.

Z bratskim pozdravom,

za društvo Barbara, šte. 126, SDPZ.:

John Zaman, predsednik; Math. Petelinkar, tajnik;

(Pečat.) Martin Smrke, blagajnik.

Dr. Fr. Skála:

Ločitev cerkve od države.

(Konec.)

"Vsakemu je zajamčena popolna svoboda vere in vesti. Uživanje občanskih in političnih pravic je neodvisno od veroizpovedanja... Nihče ne more biti prisiljen k cerkvenim opravilom ali udeleževanju cerkvenih slavnosti, v kolikor ni podvržen od zakona k temu upravičeni oblasti."

"Vsaka od zakona priznana cerkev in verska družba ima pravico skupnega in javnega verskega izvrševanja, urejuje in vodi svoje notranje zadeve samostojno, ostane v posesti in porabi za bogoslužne namene namenjenih naprav, ustanov in fondov ali je kakor vsaka druga družba podrejena splošnim državnim zakonom."

Z majskimi zakoni iz l. 1868 so stopili zopet v veljavo predpisi občanskega zakonika o zakonu katoliških oseb (obnovljeno zopet posvetno sodstvo v zakonskih zadevah), bilo je uravnano razmerje med šolo in cerkvijo, uzakonjena svoboda vede in poduka in priznana privatnim osebam in cerkvam pravica ustanovljati šole po državnih šolskih predpisih.

Četrti zakon iz teh takozvanih majskih zakonov je določal v 4. članku:

"Po preteklem 14. letu more vsakdo brez razlike spola, svobodno, po svojem lastnem prepričanju voliti svoje veroizpovedanje in mora biti v tej pravici v potrebnem slučaju od uradov podpiran."

Kakor razvidno, država ni šla s temi zakoni bogve kako daleč v svobodomiselnih zakonodaji. Sicer se pa od klerikalne Avstrije tudi ni bilo več nadejati. Ampak papež Pij IX. je bil že radi teh pičlih koncesij moderni kulturi razkačen. Svoj gnev je izrazil kardinalom v teh karakterističnih besedah: "Vidite, častivredni bratje, kako zavržljivi in obsojanja vredni so oni sramotni od avstrijske vlade izdani zakoni, ki rušijo nauke katoliške cerkve, njene spoštljive pravice, njeno avtoriteto in božje uredbe in moč apostolske stolice. Z ozirom na skrb za vse cerkve, ki nam jih je poveril naš gospod Kristus, povzdiguje svoj apostolski glas na tem slavnem zboru in po polnomoči svoje apostolske avtoritete odvrčamo in obsojamo omenjene zakone sploh in posebej vse, kar je bilo v njih in v drugih zadevah proti pravicam katoliške cerkve od avstrijske vlade ali od njej podrejenih oblasti ustanovljeno, storjeno ali kakorsibodi urejeno. Z isto avtoriteto progla-

šamo te zakone z vsemi njihovimi posledicami kratkomalo za ničevne in za vekomaj neveljavne."

Pomislimo samo, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi ravnal tako kdo drugi, n. pr. ako bi proglasili svobodomiseli katerekoli zakone za neveljavne. Kako bi bila nastopila vlada proti takim izjavam, kakšnih persekucij bi bil deležen oni, ki bi se bil tako osmelil.—

Ko je bila l. 1870 na cerkvenem zboru v Rimu izrečena nezmotljivost rimskega papeža, se je šele ojunčila avstrijska vlada, da odstopi od konkordata. Formalno je bil konkordat odpovedan še le l. 1874 z zakonom od 7. velikega travna, ki je uredil zunanje razmerje katoliške cerkve, posebno kolikor se tičejo cerkvenih uradov, izvrševanja cerkvene oblasti in duhovne uprave, cerkvenih učnih zavodov, samostanov, patronatnih zadev, farnih občin, uprave cerkvenega premoženja in državnega nadzorstva v urejevanju cerkvenih zadev.

Hudo bi se pa motil, kdor bi mislil, da ni konkordat obstojal. Da, formalno je bil odpovedan, ampak zakoni so bili navdahnjeni še vedno s konkordatskim duhom.

Praksa se je temeljito razlikovala od teorije majskih zakonov. Kar se tiče državnih zakonov, kolikor za emancipacijo države od katoliške cerkve, niso stopili v veljavo ni za trenutek. Vedno je bilo pri dosegu državne službe veroizpovedanje odločilno faktor, nikdar se pri profesorjih in učiteljih ni gledalo toliko na znanstveno usposobljenost kakor na katoliško veroizpovedanje, kar se tiče zakona, je bila v Avstriji vedno trojna mera, ena za katolike, ena za nekatolike in ena za žide. Vedno se je ozirala država na dogme in proglaševala katoliško zakonsko zvezo za nerušljivo (§ 61. o. z.) protestantsko pa za zrušljivo. Zato je bilo pol milijona ločenih zakoncev, ki so bili navezani ali na prostitucijo, ali na konkubinacijo ali pa na celibat.

Zakon z dne 25. velikega travna 1868 določa sicer državno šolsko nadzorstvo, ampak država je poklicala v šolo zopet duhovna. Država je na vse mogoče načine podpirala ustanavljanje klerikalnih zasebnih in samostanskih šol, se dala voditi od cerkvene hierarhije (Stuergkh), proglašala svobodomiselnih učitelje za nesposobne poučevati katoliške otroke in silila starše, ki nimajo nobenega veroizpovedanja, dajati svoje otroke k verskemu nauku. Veljala je pravica javno izražati svoje mnenje (tudi o verskih stvareh) in obenem so veljali oni slovniti 'kavčukovi paragrafi' (122. in 303.), ki so delali to pravico povsem iluzorično in po katerih je bilo mogoče državnemu pravdniku zapleniti vse, kar se mu je zdelo. S to pomočjo je skrivala cerkev marsikaj, kar bi ne videla rada, da pride v javnost. Nadalje je prepuščala država urejevanje rojstnih, poročnih in smrtnih matrik duhovšini in ji nudila priložnost tem potom razširjati svoj vpliv; plačevala je iz davkov samostanom, korarjem in raznim drugim lenuhom bogate dotacije, podpore in doklade. Cerkev je bila v Avstriji dosti bogata, da bi bila mogla sama vzdrževati duhovščino, toda rajša si je dala izplačevati od države letnih 16 milijonov in

predpisovala še občinam, da prispevajo k njenim "potrebam."

Takšno razmerje, v kakršnem sta bili v Avstriji cerkev in država, je ovira kulturnega razvoja, ki si ga cerkev ne želi. Ampak takšno stanje je tudi naravno nasilje, ker pospešuje nasilno zadrževanje občanov v cerkvi, jim ovira uživanje prirojene pravice, namreč izražati javno svoje prepričanje in mnenje o vseh cerkvenih stvareh in vede končno k občnemu naboženskemu in občanskemu licemerstvu, ter demoralizuje javno in zasebno življenje. Takšno spojenje cerkve z državo je zapreka socialnemu miru, pomaga držati aristokraciji v svojih rokah vladno krmilo, medtem ko potlačuje na drugi strani pravi demokratizem.

In takšno stanje bo trajalo tako dolgo, kakor ono usodepolno spojenje cerkve z državo. Zato je upravičena naša zahteva po ločitvi — naj gre država neodvisno od cerkve svojo od kulturnega razvoja začrtano pot, cerkev pa naj se briga sama zase in za svojo eksistenco. Ako hoče že kdo verjeti v cerkvene dogme, blagor mu, ako ga to osrečuje, ampak naj ne zahteva, da radi tega krati država pravice drugih. To ni zatiranje vere, ampak le osvoboditev od bremen, ki jih nalaga država v prosep onih maloštevilnih ljudi, ki hočejo še verovati. Potrebna je ločitev, da ne bode treba prispevati za vzdrževanje onih, ki raz lece proklinjajo in sramote svobodne ljudi. Potrebna je ločitev zato, da bo država spoštovala človeško dostojanstvo, da ne bo treba robotati v cerkvenem suženjstvu. Potrebna je ločitev, da lahko odloča narod svobodno o svoji kulturi, o svojem prepričanju in o ostalih idealih. Taka ločitev cerkve od države je neizogibna tudi v jugoslovanski demokraciji.

UTRINKI.

V Chicagi in po drugih mestih prihaja kozje meso na trg, da se baje odpomore pomanjkanju mesa. Pri sto funtih je za 2 do poltretjega dolarja cenejše od koštrunovega mesa. Kakor konjsko se uživa tudi kozje meso po siromašnejših krajih, kar pomeni, da je v besedah o vladajoči prosperiteti nekaj neresničnega. Večje kakor pomanjkanje mesa je pomanjkanje denarja. Da so shrambe in hladilnice prenapolnjene, se spozna iz izjav veleemesarskih baronov samih; ampak masa prebivalstva ne premore cen, ki jih zahteva profitaželjnost. Kozje meso prihaja večinoma iz Texasa, New Mexica in Arizone; poleg tega goje kože v državah Iowa, Missouri, Nebraska in Illinois.

"Engineering News Record" pravi v uvodnem članku: "Vsak dan, ko je delavstvo brez posla, pomeni za splošnost gospodarsko izgubo. Vsak nezaposleni mož je bodisi od javnosti vzdrževan, ali pa produktivno neplodna enota, in ker se je ugotovilo, da bo prehod na mirovno podlago zahteval daljšo dobo, bi bilo treba čim prej porabiti delavstvo pri javnih delih, tudi če bi se zdelo, da so zaradi visokih mezd in dragega materiala neekonomična. Če bi se

zavlekla demobilizacija za to, da se prepreči brezposelnost, bi morala javnost zopet plačevati vzdržavanje vojakov. Bolje bi bilo demobilizirati tako hitro, kakor dovoli vojaški položaj, pa pomnožiti število javnih del v taki meri, da se prepreči brezposelnost. Tak način bi pomenil stalno cirkulacijo izdane denarja, medtem ko je zadržavanje vojaštva v taboriščih, odkar je prenehala vojaška nujnost, le nepotrebna izguba."

Bulletin federalne posredovalnice dela pravi o tem predmetu:

"Privatni kapital bo previden glede na podjetja in zato naj bi javna dela preprečila brezposelnost, dokler ne pride zopet vse v tir. V resnici bi se moralo vsako mesto, vsak okraj, vsaka država lotiti točke, pri kateri se je delo vsled vojne ustavilo, da bi najugodnejši veter napel jadra industrijalne ladje."

V raznih krajih Zedinjenih držav, tudi po velikih mestih kakor Cleveland je bilo praznovanje prvega maja spojena z velikimi nemiri in boji. Glavni vlogi je večinoma igrala policija in — masa. V napadih na socialistične parade se lahko opazja nekaj sistematičnega, kar vodi do zaključka, da imajo enoten vir. Poročila raznih kapitalističnih listov o teh dogodkih, ki so zahtevali velike in krvave žrtve, so strupena, deloma brutalno škodoželjna, ali niti iz njih se more posneti, da je bilo vsled delavskih priredb kje življenje ali imetje v nevarnosti. Parade so se napadale iz enostavnega razloga, ker so bile socialistične. Vprašanje je pred vsem: Po kakšnem veljavnem zakonu je v Zedinjenih državah izražanje kakšnega političnega prepričanja prepovedano? Odkdaj ima policija nalogo, da nastopa za kakšno stranko ali proti kakšni stranki? Svoboda mišljenja spada med temeljne kamne te republike in če se začne to načelo kršiti, pride kmalu konec vsake svobode. Večina ima po vseh demokratičnih načelih pravo, da vlada, ali ne da vlada absolutistično in da brutalno zatira kakršnokoli manjšino. Nesmiselni in nedemokratični so celo zakoni, ki imajo take namene; ampak če se ne more zatiranje opirati niti na zakon, tedaj zavлада anarhija. V srednjem veku je v Nemčiji vladala 'pravica pesti'; pravo je bilo osnovano na načelu "tko jači, taj kvači". Zdaj pa živimo v dvajsetem stoletju in v kulturni Ameriki in tu ne more veljati 'Faustrecht'. Če se uveljavi od ene strani, je neizogibna posledica, da se začne uveljavljati tudi od druge.

Za izgredi, ki so se vršili okrog prvega maja, imajo nedvomno reakcionarno kapitalistični krogi svoje prste. Ti elementi se smatrajo za sila modre, ali njih modrost je že prevelika, pa se vsled tega obrača v svoje nasprotje, in kar uganjajo, je nemno kakor noč. Jasno je, da bi ta družba rada zatrla vsako uspešno delavsko gibanje; ali s svojo brutalno taktiko vzgaja le skrajni radikalizem. Mogoče je, da razširi v nekaterih vrstah strah; zato pa provocira v drugih fanatizem, in če pridejo taki izgredi na dnevni red, bodo le tisti krivi, ki zatirajo pametno agitacijo in napeljujejo vodo na mlin ekstremistov, dajoč jim priliko, da povdarjajo ne-

uspešnost legalnega boja. S terorizmem od zgoraj se vedno vjema terorizem od spodaj. Začasno ima od tega trezno delavsko gibanje škodo; ali kapitalisti naj bi pomislili, da plačuje ceno vsa družba in naposled se cilj vendar ne doseže, kajti pot do pravega spoznanja se lahko podaljša, če se zanaša razburjenost med ljudstvo, prejalislej pa morajo vendar socialne razmere privedi delavstvo do prave taktike, ki naposled zanesljivo zmaga.

Pariz je po zaslugi francoske vlade, ki vzdržuje še danes tako cenzuro, kakor v dobi vojne, ločen od ostalega sveta in od vsega, kar se godi po Franciji, prodira le tuptam kakšna drobtina čez meje. Ali tudi take drobtine so včasih zanimive in značilne. Delavstvo je na Francoskem praznovalo prvi maj. Tudi v Parizu je počivalo delo in prirejene so bile slavnosti, med katerimi je bil tudi velik obhod po mestu. Ta del programa se je krvavo izvršil. Policija je na raznih krajih napadla manifestante, provocirala hude boje in prelivanje krvi. Za vzdržavanje reda je bilo razpostavljeno tudi vojaštvo, in značilno je, da ni bilo spopadov med vojaki in delavci, medtem ko je policija streljala in sekala. Poročila pariški hlistov o teh dogodkih se seveda razhajajo; vladno in reakcionarno časopisje dolži delavce, da so povzročili nered; delavski listi tožijo policijo, da je provocirala in napadala delavce. Socialistična stranka in federacija dela sta izdali proteste zoper brutalno nastopanje policije in zahtevata parlamentarno akcijo.

Da bi se moglo reakcionarnemu časopisju verjeti, bi bilo treba namesto generalnih obdolžitev delavstva, da se navedejo konkretna dejstva, ki bi mogla dokazati krivdo demonstrantov. Tega pa večinoma manjka, in kolikor je vendar takih slučajev navedenih, se poročila o njih ne vjemajo, kar je najboljše znamenje, da niso avtentična. Že precej časa pred prvim majem so se po nazadnjaških organih izrekale grožnje proti delavstvu; zdi se torej, da se je reakcija pripravljala, da bi dala — kakor tudi v raznih drugih krajih — socialistom "lekcijo". Nazadnjaki se seveda zopet sklicujejo na "patriotizem". Ali če je ta pretveza kje iz trte izvita, je prav na Francoskem, kjer so socialisti z vsemi močmi podpirali svojo deželo v obrambi. In ta pomoč je bila toliko vredna, da se nazadnjaki tekom vojne niso upali napadati socialistov. Če dvigajo sedaj svoje glave, nima to nič opraviti s "patriotizmom"; boj se razvema enostavno med kapitalistično in politično reakcijo na eni strani, in socializmom na drugi. Prvi maj je bil krvav, ker je pariška policija, vedno služeeča interesom Mamona, tako hotela. Pri tem je nedvomno prizadeta tudi Clemenceaujeva vlada, ki rine Francijo, nekdanji zgleđ demokracije, politično za cela desetletja nazaj. Marsikaj v sedanjih situaciji na Francoskem spominja na dobo Boulangizma in zdi se, da se pripravljajo v deželi odločilni boji, v katerih se vse združi v dve glavni skupini: V reakcionarno in v socialistično. Če pa računa reakcija s tem, da je dolgotrajna vojna utrudila ljudstvo, se gotovo — vsteje, kajti francosko ljudstvo ni mrtvo, utrujenost pa mine.

Imena in naslovi uradnikov društev S. D. P. Z.

za leto 1919.

Bitelj, šte. 1, Conemaugh, Pa.
Predsednik: Fr. Dremelj, 453 Chestnut St.; tajnik: Bl. Brezovšek, box 302; blagajnik: Martin Jager, box 302. Vsi v Conemaugh, Pa.

Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani sv. Alojzija.

"Pomočnik", št. 2, Johnstown, Pa.
Predsednik: John Gračner, 546 Russell Ave.; tajnik: Joseph Budna, 420 Ohio St.; blagajnik: John Gračner, 546 Russell Ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v dvorani dr. Triglav.

"Zaveznik" št. 3, Franklin Conemaugh, Pa.
Predsednik: Martin Zalar; tajnik: Louis Krašna, box 218; blagajnik: Joseph Lovko, 37 Pine St. Vsi v Conemaugh, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

"Zavedni Slovenec" št. 4, Lloydell, Pa.
Predsednik: Jožef Meden, box 41; tajnik: George Jakopin, box 76; blagajnik: Matija Hribar, box 1. Vsi v Lloydell, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo.

Nova Doba, št. 5, Ralphyton, Pa.
Predsednik: Anton Budna, b. 272; tajnik: Anton Resnik, box 91; blagajnik: Martin Korošec, b. 205. Vsi v Ralphyton, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Zvesti Bratje", št. 6, Garrett, Pa.
Predsednik: Anton Istenič; tajnik in blagajnik: John Kralj, box 227. Vsi v Garrett, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Jedinost", št. 7, Claridge, Pa.
Predsednik: Louis Tomazin; tajnik: Michael Baloh P. O. box 212; blagajnik: John Zagorec, box 324. — Vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. pop. v Slov. Narodnem Domu.

"Planinski Raj", št. 8, Dawson, N. Mex.
Predsednik: Primož Ulčar, b. 992; tajnik: Frank Kosernik, b. 491; blagajnik: Primož Ulčar, box 491. Vsi v Dawson, N. Mex. Seja vsako 3. nedeljo.

"Zavedni Stajerc", št. 9, Johnstown, Pa.
Predsednik: Karol Cerjak; tajnik: Gasper Gaves, RFD 7, box 51 b; blagajnik: Ignac Smir, RFD. 7, box 52. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako tretjo nedeljo v Celso, Pa.

"Jasna Poljana", št. 10, Brownfield, Pa.
Predsednik: Frank Jaurt; tajnik: Edward Zalokar, box 6, Lemont Furnace, Pa.; blagajnik: John Stritar, b. 72. Brownfield, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Brauwick Hotel, Uniontown, Pa.

"Zarja Svobode", št. 11, Dunlo, Pa.
Predsednik: Joseph Hribar, b. 228; tajnik: Andrej Obreza, b. 155; blagajnik: Anton Ošaben b. 153. Vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani Izobraževalnega društva Vihar.

"Danica", št. 12, Hellwood, Pa.
Predsednik: Michael Koruzović; tajnik: Louis Kitt, box 85; blagajnik: Joseph Tomazin, box 35. — Vsi v Hellwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Večernica", št. 13, Baggalev, Pa.
Predsednik: Franc Seigula, box 34, Hostetter, Pa.; tajnik: Ivan Salmich, b. 57, Whitney, Pa.; blagajnik: Anton Rak, b. 53, Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. popold. v društveni dvorani, Hostetter, Pa.

"Složni Bratje", št. 14, Orient, Pa.
Predsednik: Frank Granic, b. 206, Republic, Pa.; tajnik: Ivan Erjavec, box 52, 206 Orient, Pa.; blagajnik: Anton Crnolegar, b. 206, Republic Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v Republic, Pa.

"Slovian", št. 15, Sopris, Colo.
Predsednik: Silvester Beratin, b. 192, Sopris, Colo.; tajnik: Frank Rebol, b. 6, Boncarbo, Colo.; blagajnik: John Sedmak, b. 6, Boncarbo, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9. uri zjutraj v prostorih sobrata Ivan Koncila, v Piedmont, Colo.

"Bratstvo" št. 16, Buxton, Iowa.
Predsednik: Frank Kristof, b. 24; tajnik: Frank Raspotnik, b. 204; blagajnik: Franc Raspotnik, b. 204. Vsi v Buxton, Ia. — Seja vsako prvo nedeljo v prostoru sobrata Anton Tomšiča.

"Zora", št. 17, Akron, Mich.
Predsednik: Joseph Volk; tajnik: Joseph Starm, box 102; blagajnik: Gas. Volk, Rt. 2, b. 35. Vsi v Akron, Mich. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Združeni Bratje", št. 18, Braddock, Pa.
Predsednik: Frank Arhar, 417 Robison St., Braddock, Pa.; tajnik: Jacob Zalaznik, 843 Willow Way, Braddock, Pa.; blagajnik: Jernej Zagorec, box 142, East Pittsburgh,

Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v litvinski dvorani, 818 Washington ave.

"Nada", št. 20, Huntington, Arkansas.
Predsednik: Louis Krlhikar, box 1; tajnik: Ivan Morse, box 32; blagajnik: Matija Ogrady, box 89. Vsi v Huntington, Arkansas. — Seja vsako tretjo nedeljo v šolski dvorani.

"Sokol", št. 21, West Mineral, Kansas.
Predsednik: Alojzij Kozlevčar, box 233; tajnik: Louis Zupančič, box 4; blagajnik: Ivan Kostelic, box 55. si v Mineral, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v Frank Speiser-Jevli dvorani v E. Mineral, Kans.

"Od boja do zmage", št. 22, La Salle, Ill.
Predsednik: Ignac Jordan, RFD. 24, b. 32a; tajnik: Ferdo Arsenek, 912 Plain St. Peru, Ill.; blagajnik: Frank Volk, 302 — 8th St., La Salle, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 1. uri popold. v Slov. Narod. Domu.

"Slovenski Bratje", šte. 23, Coketon, W. Va.
Predsednik: Ignac Ponikvar b. 32; Coketon, W. Va.; tajnik: Fr. Kocian, box 272; blagajnik: Anton Jelenc, b. 157. Vsi v Thomas, W. Va. Seja vsako zadnjo nedeljo za prihodnji mesec v D. C. & C. C. dvorani št. 255, Davis, W. Va.

"Hilrija", šte. 24, Iselin, Pa.
Predsednik: Ivan Rogelj, box 262; tajnik: Math. Zadravec, box 211; blagajnik: Michael Lončar box 257. Vsi v Iselin, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

"Delavec", šte. 25, Rock Springs, Wyo.
Predsednik: Val. Jugovitch, box 151; tajnik: Mat. Leskovec, b. 547; blagajnik: Mathew Ferlič, 211 Sherman St. Vsi v Rock Springs, Wyo. — Seja vsako drugo nedeljo v Slovenskem Domu.

"Smarnica", šte. 26, Export, Pa.
Predsednik: Nikolaj Medved b. 67; tajnik: Louis Zupančič, box 136; blagajnik: Nick Rogina, box 443. Vsi v Export, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v Red Eagle dvorani.

"Miroljub", šte. 27, Diamondville, Wyo.
Predsednik: Math Brunskele, b. 85; tajnik: Jos. Benigar box 215; blagajnik: Andrej Muhar box 71. Vsi v Diamondville, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v Slovenskem domu v Diamondville, Wyo.

"Jutrjanja Zarja", šte. 29, Meadow Lands, Pa.
Predsednik: Josip Hrvatini, box 261; tajnik: Andrej Posega, box 275; blagajnik: Josip Bižjak, box 253. Vsi v Meadow Lands, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Slov. Izobraž. Domu.

"Trpin", šte. 30, Breezy Hill, Kans.
Predsednik: J. Homes K. F. D. 2, box 160, Mulberry, Kans.; tajnik: Martin Južnik, box 63, Breezy Hill, Kans.; blagajnik: Josip Zibert, b. 115, Breezy Hill Sta., Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Dani se", šte. 31, Roslyn, Wash.
Predsednik: Martin Smolnik, box 935; tajnik: Franc Horvat, box 34. Vsi v Roslyn, Wash. — Seja vsako prvo soboto v mesecu pri bratu Fr. Horvat.

"Zeleni vrt", šte. 32, Palisades, Colo.
Predsednik: Anton March, b. 744; tajnik: Jakob Trojar b. 744; blagajnik: Jernej Benedik b. 782. Vsi v Palisades, Colo. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v prostorih sobrata Jakob Trojar.

"Slovenska Zastava", šte. 33, Jenny Lind, Arkansas.
Predsednik: Louis Grile, box 86; tajnik: Jos. Sadar box 61; blagajnik: Frank Kline box 175. Vsi v Jenny Lind, Ark. — Seja prvo nedeljo ob 2. uri popoldne v društ. dvorani.

"Edinost", šte. 34, Yukon, Pa.
Predsednik: Frank Omeje, b. 195; tajnik: Anton Lavrič, box 8; blagajnik: Anton Golobič, box 92. Vsi v Yukon, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 10. uri dopol. v Yukon Society Hall št. 1.

"Planinski Raj", šte. 35, Lorain, Ohio.
Predsednik: Jakob Hlepčar, 1639 E. 31st St.; tajnik: Anton Miglič, 1740 E. 29th St.; blagajnik: Ivan Primožič, 1712 E. 31st St. Vsi v Lorain, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih g. Viranta 1700 Globe Av.

"Zdržiitelj", šte. 36, South Fork, Pa.
Predsednik: Jakob Govekar, box 555; tajnik: Mihael Bojenci, box 495; blagajnik: Luka Koharič, 127 Maple St. Vsi v So. Fork, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v dvorani Slov. Izobr. Doma.

"Ljubljana", šte. 37, Barberton, O.
Predsednik: Frank Smuk, 527 Van St.; tajnik: Frank Župec, 164 Huston St.; blagajnik: John Župec, 164 Huston St. Vsi v Barberton, Ohio. Seja vsako drugo nedeljo ob 2. uri popold. na 1109 N. 4th St.

"Dobri Bratje", šte. 38, Bridgeport, Ohio.
Predsednik: Viktor Salar, RFD. 2, b. 26;

tajnik: Martin Kos RFD. 2, box F; blagajnik: Franc Woško, box 462. Vsi v Bridgeport, Ohio. Seja vsako prvo nedeljo ob 8. uri dopoldne v društveni dvorani, Baydsville, Ohio.

"Prva Zvezda", šte. 39, Darragh, Pa.
Predsednik: Louis Fiere, RAD. 3, box 111, Irvin, Pa.; tajnik: Ivan Bahor, box 116, Darragh, Pa.; blagajnik: Ignac Zaloznik, l. box 8, Arona, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popold.

"Orel", šte. 40, West Newton, Pa.
Predsednik: Andrej Povirk, box 27; tajnik: Andrej Ogrin, R. F. D. 2, b. 131b; blagajnik: Jožef Zorko, R. F. D. 2, box 113. Vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo dopoldne za prihodnji mesec v Slov. Domu.

"Slovenski Bratje", šte. 41, Cleveland, O.
Predsednik: Gabriel Rus, 3698 — 78. St.; tajnik: Fr. Alešnik, 8109 Marble Ave.; blagajnik: Jakob Volčanšek, 3564 E. 82nd St. Vsi v Cleveland, O. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Mladi Slovenec", šte. 42, Oglesby, Ill.
Predsednik: Jožef Stok, box 19; tajnik: Hubert Dular, box 297; blagajnik: Frank Peterlin, box 4. Vsi v Oglesby, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani Mihael Preskar.

"Sava", šte. 43, Portage, Pa.
Predsednik: Frank Zaman, R. F. D. 1, box 8; tajnik: Joseph Bozich, R. E. D. 1, box 77; blagajnik: George Raspotnik, R. F. D. 1, box 77. Vsi v Portage, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Prešern", šte. 44, Cliff Mine, Pa.
Predsednik: Alojzij Vidmar, box 57; tajnik: Jurij Rihtarič, box 91; blagajnik: Ferdinand Pregel, box 17; Vsi v Cliff Mine, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popold. v Owls dvorani.

"Mirni Dom", šte. 45, Johnstown, Pa.
Predsednik: Frank Slabe, 287 Cooper Ave.; tajnik: Gregor Hrešak, 407 Eight ave.; blagajnik: Jos. Rovani, 825 Virginia Ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metoda.

"Zveza", šte. 46, Alix, Arkansas.
Predsednik: John Kranjc, RFD, b. 110; tajnik: John Zontar, RFD. box 77; blagajnik: Jurij Kokal, RFD, b. 76. Vsi v Altus, Ark. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Bratje", šte. 47, Avella, Pa.
Predsednik: Karol Razboršek, b. 52; tajnik: Dominik Feltrin, box 157; blagajnik: John Vidmar, b. 75. Vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Mladenci", šte. 48, Aurora, Ill.
Predsednik: Ivan Ojster, 627 Aurora Av.; tajnik: John Bošković, 613 Aurora Av.; blagajnik: Jernej Verbič, 635 Aurora Av. Vsi v Aurora, Ill. — Seja vsak drugi četrtek ob 8. uri zvečer v dvorani na Hauke Ave.

"Proletarec", šte. 50, Franklin, Kans.
Predsednik: Anton Seljak, box 56; tajnik: Gasper Leskovitz, box 289; blagajnik: Frank Leskovitz, box 44. Vsi v Franklin, Kans. Seja vsako prvo nedeljo.

"Delavec", šte. 51, Cleveland, O.
Predsednik: Michael Lukner, 5801 Proser Ave.; tajnik: Ivan Zaletel, 1009 E. 66. St.; blagajnik: John Proster 6120 St. Clair Av. Vsi v Cleveland, Ohio. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v Slov. Nar. Domu St. Clair ave.

"Ljubljanski Grad", šte. 52, DeKalb, Ill.
Predsednik: Pavel Košir, 1403 State St.; tajnik: Franc Keržič, 1317 Market St.; blagajnik: Franc Prebil, 1142 Market St. si v DeKalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo pri sobratu Fr. Keržič.

"Slovenski bratje", šte. 53, Fairpoint, Ohio.
Predsednik: M. Simčić, box 105; tajnik: John Lekian, box 105; blagajnik: Franc Kosa, box 105. Vsi v Fairpoint, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobratu J. Lekian.

"Vrh Planin", šte. 55, Crabtree, Pa.
Predsednik: Franc Trafila, box 95; tajnik in blagajnik: Andrej Jereb, box 92. Vsi v Crabtree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Andr. Jereb.

"Združeni Slovani", št. 56, Pittsburgh, Pa.
Predsednik: Vincenc Arh 1, Ruckentack St.; NS.; tajnik: Joseph Dekleva, 5433 Dresden Alley; blagajnik: Anton Faber 5710 Dawson Alley. Vsi Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 3. uri dopoldne v K. S. D. v Pittsburgh, Pa.

"Caven", šte. 57, Wooster, Ohio.
Predsednik: Martin Cermel; tajnik: Ciril Stibil; blagajnik: Frank Cermel. Vsi box 289, Wooster, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Cermela.

"Rudar", šte. 58, Canmore, Alta, Canada.
Predsednik: John Medved; tajnik in blagajnik: Anton Polutnik, box 135; Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo

v prostorih sobrata Anton Polutnik ob 2. uri popoldne.

"Slovenski Fantje", šte. 59, Maynard, Ohio.
Predsednik: Louis Lawer, box 152; tajnik: Max Jerchin, box 254; blagajnik: Anton Skoberne, box 155. Vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. J. Ershaka.

"Slovenski Tabor", šte. 60, Moon Run, Pa.
Predsednik: Mihael Klopčič, b. 213; tajnik: Anton Pintar, box 204; blagajnik: Valentin Kralj, box 65. — Vsi v Moon Run, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 1. uri popol. v društveni dvorani.

"Napredni Slovenci", šte. 61, Garry, Ind.
Predsednik: Martin Skala, 1113 Jefferson St.; tajnik: John Slanc, 1105 Jefferson St.; blagajnik: Sam Runjevac, 1105 Jefferson St. Vsi v Garry, Ind. — Seja vsako 2. nedeljo v prostorih sobrata Ignac Prosenik 1113 Jefferson St.

Žensko društvo "Sokol", šte. 62, Cleveland, Ohio.

Predsednica: Zofija Birk, 6006 St. Clair Ave.; tajnica: Frančiška Trbežnik, 6615 Bona Ave.; blagajnica: Frančiška Laube, 4121 St. Clair Ave. Vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi ponedeljek v mesecu v Slov. Narodnem Domu.

"Adamci in Lunder", šte. 63, Robbins, Pa.
Predsednik: Jos. Komat, box 51; tajnik: Pava Meljak, box 97; blagajnik: Anton Storar, box 51. Vsi v Yohoghany, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Brateljub", šte. 64, Milwaukee, Wis.
Predsednik: Ivan Sem, 542 So. Pierce St.; tajnik: Frank Maroh, 299 3rd Ave.; blagajnik: Ivonec Ritonila, 299-3. Ave. Vsi v Milwaukee, Wis. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Martin Rop, 477 National & 1. Ave.

"Bodočnost", šte. 65, Staunton, Ill.
Preds.: Karol Žekelj, b. 13; tajnik: Anton Čop, b. 216; blag.: Ivan Mostar, b. 351. Vsi v Staunton, Ill. Seja vsako 2. nedeljo v mes.

"Franz Schuhmeier", šte. 66, Yale, Kans.
Predsednik: Jožef Kotnik; tajnik: John Jančič, blagajnik: Martin Kofuh. Vsi v R. 8, Pittsburg, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popol. v John Dollar-jevi dvorani.

"Narodna Sloga", šte. 67, Seminole, Pa.
Predsednik: Nikolaj Zvonaric, box 63, Distant, Pa.; tajnik: Nikolaj Kobas, b. 63, Distant, Pa.; blagajnik: Anton Jankel, box 63, Seminole, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v cerkveni dvorani.

"Zarüeni Balkan", šte. 68, Clinton, Ind.
Predsednik: Frank Mazeli, 437 N. 9th St.; tajnik: Ignac Musar, box 449; blagajnik: Anton Primožič R. 3, box 5. — si v Clinton, Ind. Seja vsako drugo nedeljo ob 1. dopoldne pri Christ Pasavento Hall N. 7th St.

"Orel", šte. 69, Madrid, Ia.
Predsednik: Frank Omerzu, R. 2, b. 32A; tajnik: Anton Aukič, R. 2, box 38; blagajnik: Ivan Omerzu R. 2, box 38. si v Madrid, Ia. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani Schneider.

"Zvesti bratje", šte. 70, New Derry, Pa.
Predsednik: Jožef Pavlič; tajnik: Jakob Pizna; blagajnik: George Stanovič, Vai R. 2, box 86, Blairsville, Pa. Seja vsako prvo nedeljo ob 2 uri popoldne v prostorih sobrata Jakob Pizna v New Derry.

"Delavec naprej", šte. 71, Bessemer, Pa.
Predsednik: Joseph Jereb, — box 178; tajnik: Frank Settle, box 159; blagajnik: Louis Hribar, box 68. Vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martin Mozil v Bessemer, Pa.

"Kosciško", šte. 72, Bankhead, Alta, Can.
Predsednik: John Janota; tajnik: Joseph Hrievak, box 547; blagajnik: Peter Kubany, box 40. Vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Pod Triglavom", šte. 73, Smithfield, Pa.
Predsednik: Josip Strle, box 149; tajnik: Frank Klemenc, box 209; blagajnik: John Eriša, b. 149. — Vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Krajski prijatelj", šte. 74, Falls Green, Pa.

Predsednik: Louis Slak, box 61; tajnik: Louis Slak, box 61; blagajnik: Jernej Gorup, box 484. — Vsi v Falls, Creek, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popol. v prostorih sobrata Alojzij Urbančič, 11 Perry Road.

"Nagre do Zmaga", šte. 75, Wyzano, Pa.
Predsednik: John Okrošček; tajnik in blagajnik: Anton Boličič. Vsi b. 404, Wyzano, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9. uri zjutraj v društveni hiši šte. 95.

"Slovenska Cvetlica", šte. 76, Adamsburg, Pa.

Predsednik: John Jaklič; tajnik: Frank Renart, box 135; blagajnik: John Grum,

box 21. Vsi v Adamsburg, Pa. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

"Severni Premogar", šte. 77, Superior, Wyo.
Predsednik: Andrej Kokej, box 126; tajnik in blagajnik: Lov. Zajec, b. 286; Vsi v Superior, Wyo. — Seja vsako tretjo nedeljo ob 10. uri dopol. v Frank Krašovec, dvorani.

"Slovenija", šte. 78, Miller Run, Pa.
Predsednik: John Juko, R. 2, box 11a; Hooversville, Pa.; tajnik: Jakob Juko, R. 2, box 11a, Hooversville, Pa.; blagajnik: Ant. Berčan, box 1, Miller Run, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobratu Anton Berčan.

"Bonairski Slovenci", šte. 79, Bon Air, Pa.
Predsednik: Lovrenc Kranjc; tajnik: Anton Jakob; blagajnik: Ivan Milavc. Vsi v Bon Air, Pa. R. F. D. 2, Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. uri popol. v lastnem domu v Bon Air, Pa.

"Sloga", šte. 80, Philadelphia, Pa.
Predsednik: Ivan Petan, 2544 Salmon St.; tajnik: Mihael Omerzu, 2723 E. Huntington St., blagajnik: Josip Kozole, 2555 Salmon St. Vsi v Philadelphia, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Prvi Maj", šte. 81, Bishop, Pa.
Predsednik: Jožef Rožane; tajnik: Andrew Renko box 143, Cecil, Pa.; blagajnik: Ivan Zupančič, McDonald, Pa., RFD. 2, box 185. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Jezero", šte. 82, Ringo, Kans.
Predsednik: Mihael Pernel, b. 33; tajnik: Math. Setina, box 115; blag.: Frank Dremšek, b. 268. Vsi Ringo, Kansas. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v dvorani Joe Skubiz.

"Terbanska dolina", šte. 83, Cleveland, O.
Predsednik: Jakob Črnlogar, 1027 E. 61st St.; tajnik: Joseph Brendič, 6215 Carl Av.; blagajnik: Anton Kašič, 1092 E. 61st St. Vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v Grdinovi dvorani št. 2. ob 9:30 dopoldne.

"Radnici naprej", šte. 84, Farmington, W. Va.
Predsednik: George Kasunič; tajnik: Matka Lauš; blagajnik: Vid Kasunič. Vsi box 623, Farmington, W. Va. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v hiši šte. 46.

"Napredek", šte. 85, Skidmore, Kans.
Predsednik: Simon Repovše, R. R. 1, Weir, Kans.; tajnik in blagajnik: Ant. T. Jamnik R. R. 3, box 63, Columbus, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu pri J. Zakrajšek.

"Naprej", Livingston Ill., št. 86.
Predsednik: John Vidmar box 13; tajnik: Andrej Belak box 652; blagajnik: Mihael Stražič, box 667. Vsi v Livingston, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. pop.

"Rudeči prapor", šte. 87, Bentleyville, Pa.
Predsednik: Andrej Lovšin b. 665; tajnik in blagajnik: Alojzij Humar, box 108. Vsi v Bentleyville, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu pri sobratu Jos. Milanichu.

"Naprej", šte. 88, Nokomis, Ill.
Predsednik: George Plahutnik, box 521; tajnik in blagajnik: Ivan Kranjc box 672, Nokomis, Ill. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. pri popold. pri sobr. John Krains.

"Slovenec", šte. 89, Eckhart, Mine, Md.
Predsednik: Anton Urban, box 27; Valle Sumit, Md.; tajnik: Franc Poseneš, RFD. 1, Eckhart Mine, Md.; blagajnik: Anton Komac, box 56. — Eckhart Mine, Md. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2 uri popol. pri sobr. Frank Poženel.

"Vstanite bratje", šte. 90, Gross, Kans.
Predsednik: Ignac Rugelj, box 64, Arkodiv, Kans.; tajnik Frank Homar, box 95, Gross, Kans.; blagajnik: V. Ločniškar, box 25, Gross, Kans. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Gorjanski hrib", šte. 91, Greensburg, Pa.
Predsednik: Frank Simovič, b. 516; tajnik: Joseph Sumec, RFD. 1, box 6; blagajnik: Martin Kovač, RFD. 7, box 111. — si v Greensburg, Pa. — Seja vsako zadnje nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v Mrs. Miheve dvorali v Haydensville.

"Zmaga", št. 93, Bryant, Okla.
Predsednik: Louis Hribar, b. 20; Bryant, Okla.; tajnik: Rudolf Pehar, R. 1, box 78, Weleotka, Okla.; blagajnik: Matija Kutnar box 18, Bryant, Okla. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Union Hall, Victoria Camp.

"Sv. Barbara", št. 95, Standardville, Utah.
Predsednik: Joseph Brodnik, box 1601; tajnik: Marko Rešek, box 1621; blagajnik: Marko Petrič, box 1621. si v Standardville, Utah. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Hall No. 1.
"Svobodni bratje", šte. 96, Duluth, Minn.
Predsednik: Ivan Pikuš, 9717 McCuen St.; tajnik: Karol Geriovič, 226 98 Ave. W. blagajnik: Mihael Špehar, 403-97 Ave. W. vsi v New Duluth, Minn. — Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v prostorih sobr. J. Pikušha.

xx šte. 97, Rhone, Pa.
Predsednik: Aloj. Grošelj 322 Front St.; tajnik: Cyril Zavri, 146 Pine St.; blagajnik: Mihael Jarh, 208 Pine St. Vsi v Rhone, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v prostorih Radolf Paulič 320 Front St.
"Slovenska Zdržištev", št. 98, Standard, Ill.
Predsednik: Ivan Stare, box 232; tajnik: Ivan Urbančič, box 302; blagajnik: Ignac Kukman, box 312. Vsi v Standard, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo po 15. v dvorani Viljem Konstantine.

"Tiha Dolina", šte. 99, Herminie, Pa.
Predsednik: Mihael Turnšek, b. 252; taj.: Frank Stermlan, box 287; blagajnik: Frank Osolnik, box 315. Vsi v Herminie, Pa. — Seja vsako zadnje nedeljo v mesecu v dvorani SNPJ.

"Zvezda", šte. 100, Forest City, Pa.
Predsednik: Lorenec Kotar, box 246; tajnik: Matija Kamin, box 491; blagajnik: Martin Muchitz, box 237. Vsi Forest City, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v mestni dvorani.

"Združ se Slovenec", šte. 101, Midway, Pa.
Predsednik: John Leskovec, box 78; tajnik: Martin Strupek, box 285; blagajnik: Frank Urbančič, box 91. Vsi v Midway, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani SNPJ.

"Vodnik", šte. 102, Farrell, Pa.
Predsednik: Jakob Peršin, b. 666; tajnik: Frank Kramar, box 73; blagajnik: Jožef Germ, box 194. Vsi v Farrell, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo v mesecu ob 2. uri pop. v S. D. Domu 1112 Beechwood ave.

"S. Ana", št. 103, East Helena, Mont.
Predsednica: Helena Rus, box 27; tajnica: Ivana Andolšek, box 162; blagajnica: Marija Rigler box 82. Vse v East Helena, Mont. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Fortinal Hall.

"Sv. Barbara", šte. 104, Luzerne, Pa.
Predsednik: Jožef Berlic, 71 Walnut St.; tajnik: Ant. Osolnik, 868 Bennett St.; blagajnik: Joseph Šperlik, 864 Bennett St. Vsi v Luzerne, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani "Firemen's Bldg."

"Rdeči Orel", št. 105, Whit Valley, Pa.
Predsednik: Frank Kern, S. R. box 88; tajnik: Anton Rozina, S. R. No. 1, box 142; blagajnik: Andrej Bogataj, S. R. box 12. Vsi v Export, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Kr. Slov. Domu, White Valley.

"Livada", št. 106, Bear Creek, Mont.
Predsednik: M. Rihar, b. 57; tajnik: Frank Golob, box 220; blagajnik: Jožef Tomšič, box 68. Vsi v Bear Creek, Mont. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski Dom", št. 107, Homer City, Pa.
Predsednik: Filip Krašek, box 329; tajnik: Anton Glavan, box 276; blagajnik: Fr. Kovač, box 276. Vsi v Homer City, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v domu sobrata F. Farenchaka.

"Triglav", šte. 108, Chisholm, Minn.
Predsednik: Frank Funtek, 202 N. Chestnut St.; tajnik: Jos. Ostruh, box 522; blagajnik: Jos. Breznik, 209 N. Birch St. Vsi v Chisholm, Minn. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani John Grahek.

"Nova Domovina", šte. 109, Cherokee, Kans.
Predsednik: Leopold Preložnik, box 278; tajnik: Ivan Telban, b. 169; blagajnik: Fr. Drev, box 111. Vsi v Cherokee, Kans. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenska Navada", šte. 110, Hartford, Ark.

Predsednik: Frank Dolinšek, box 39; tajnik: Ivan Zimerman, RFD 1, b. 2, West; blagajnik: Jos. Hribar, box 1. Vsi v Hartford, Ark. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu pri sobr. J. Hribar.

Štev. 111, Duryea, Pa.
Predsednik: Ivan Grošelj, 276 Columbia St.; tajnik: Fr. Caheven, 276 Columbia St.; blagajnik: Jakob Brečelnik, 198 Cherry St. Vsi v Duryea, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v John Wasta Hall.

"Triglav", šte. 112, Detroit, Mich.
Predsednik: Joseph Božič, 161 Victor Ave., H. P.; tajnik: J. Furbas, 2989 Orleans St.; blagajnik: John Gerbec, 36 Bat-

ford Ave., Mmt. Vai v Detroit, Mich. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v Victoria Hall, 424 Ferry Ave. E.

"Sloga", števil. 114, Blockton, Ala.
Predsednik: Joseph Resnik, Blockton, Ala.; tajnik: J. Kulovits, W. Blockton, Ala.; blagajnik: John Kestnar, Hargrove, Ala. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobr. J. Kulovits.

"Svoboda", št. 116, Willock, Pa.
Predsednik: Ivan Fatur, box 85; tajnik: Anton Sotler, box 212; blagajnik: Anton Vehovec, box 28. Vsi v Willock, Pa. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v dvorani Willock Social Ass'n.

"Za združenje", števil. 117, Broughton, Pa.
Predsednik: Mihael Mali, box 155; tajnik: Andrej Karašnik, b. 181; blagajnik: Ivan Gitnik, box 186. Vsi v Broughton, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Sv. Barbara", št. 118, Fleming, Kans.
Predsednik: Joseph Gerant, RR 2, box 129; tajnik: Anton Skubic, R R 2, box 64; blagajnik: Fr. Benedičič, R R 2, box 63. Vsi v Pittsburg, Kans. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v Fr. Špeharjevi dvorani.

"Svoboda", št. 119, Jack's Ville, Kans.
Predsednik: Jakob Baloh, RFD. No. 8, box 88; tajnik: Jak Selak, RFD. No. 8, box 92.; blag. Mrs. Josie Selak, RFD. 8, b. 92.— Vsi v Pittsburg, Kans.

"Slovenski Bratje", št. 120, Gilbert, Minn.
Predsednik: Frank Podraž, box 94, Gilbert, Minn.; tajnik: Frank Pressa, box 627, Gilbert, Minn.; blagajnik: Jerney Maček, box 133, McKinley, Minn. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu.

"Združeni Slovenci", št. 121, Little Falls, N. Y.
Predsednik: Frank Borštnar; tajnik: Fr. Malevasič, box 327; blagajnik: Jos. Lehter, 95 Morland St. si v Little Falls, N. Y. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

Štev. 122, Imperial, Pa.
Predsednik: Joseph Ule, box 91; tajnik: Anton Tauzelj, box 62; blagajnik: Jakob Dolinar, box 226. Vsi v Imperial, Pa. — Seja vsako 2. ned. ob 10. uri dop. v Slov. Domu.

"Lincoln", št. 123, Springfield, Ill.
Predsednik: John Goršek, 414 W. Hay St.; tajnik: Josef F. Kren, 1900 E. Stuart St.; blagajnik: Anton Kužnik, 1201 So. 19th St. Vsi v Springfield, Ill. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Zlata Zarja", št. 124, Primero, Colo.
Predsednik: Ivan Tomšič, box 461; tajnik: Luka Lipold, box 320; blagajnik: Luka Bergant, box 411. Vsi v Primero, Colo.

"Rožna Dolina", števil. 125, Burdine, Pa.
Predsednik: Jernej Hafner, box 65, Burdine, Pa.; tajnik: Vincenc Vidmar, box 41M, Presto, Pa.; blagajnik: Ignac Krek, box 67, Presto, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. dvorani.

"Sv. Barbara", št. 126, Cleveland, Ohio.
Predsednik: John Zaman; tajnik: Matevž Petelinkar, 697 E. 167th St.; blagajnik: Martin Smrke, 14605 Darwin ave. Vsi v Cleveland, Ohio.

"Slovenski Bratje", št. 127, Irwin, Pa.
Predsednik: Mihael Podboršek, RFD 2, box 126; tajnik: Matija Breznik, RFD. box 132; blagajnik: Matevž Breznik, RFD 2, box 132. Vsi v Irwin, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski Bratje", št. 128, Indianapolis Ind.
Predsednik: Matevž Milharčič, 720 N. Warmen Ave.; tajnik: Matija Jakše, 710 Holmes Ave.; blagajnik: Frank Donas, 2635 W. Walnut St. Vsi v Indianapolis, Ind. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v S. N. Domu.

Štev. 129, Newcomer, Pa.
Predsednik: Frank Račič, box 85; tajnik: Ivan Cvetkovič, box 75; blagajnik: Alojzij Muster, box 88. Vsi v Newcomer, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Sv. Barbara", št. 130, Eveleth, Minn.
Predsednik: Jakob Ahčan, 305 Fayal Road; tajnik: Ant. Frits, 112 Grand Ave.; blagajnik: Jos. Indihar, 214 Monroe St. Vsi v Eveleth, Minn.

"Sv. Barbara", št. 131, Calumet, Mich.
Predsednik: Pavel D. Špehar, 218, 5th St.; tajnik: Pavel Šaldt, 209—7th St.; blagajnik: Joseph Srebernjak, 511 — 5th St. Vsi v Calumet, Mich.

"Prvi Maj", št. 132, New Alexandria, Pa.
Predsednik: Fr. Medvešek; tajnik: Joseph Žuraj; blagajnik: Joe Slak. Vsi v New Alexandria, Pa., RFD. 1, box 161.

"Zarja Svobode", št. 133, Leadville, Colo.
Predsednik: Ivan Stubler; tajnik: Mark Popović; blagajnik: Frank Fertuna. Vsi v Leadville, Colo., box 389. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Slovenec", števil. 134, Vandling, Pa.
Predsednik: Lovrenc Cestnik, box 18; tajnik: John Skrbec, box 217; blagajnik: Joseph Jerin, box 88. — Vsi v Vandling, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slavček", št. 135, Oak View, Colo.
Predsednik: Frank Pajk, box 34; tajnik: Alojzij Zupan, box 34; blagajnik: Frank Peček, box 34. Vsi v Oak View, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Ojsterca", št. 136, Dietz, Wyo.
Predsednik: Frank Brenzik; tajnik: Ivan Pečovnik; blagajnik: Fr. Voler. Vsi box 52, Dietz, Wyo.

"Sava", št. 138, Somerset, Colo.
Predsednik: Josip Kral, box 42; tajnik: Alojzij Zumek, box 157; blagajnik: Mihael Nernej, box 134. Vsi v Somerset, Colo.

"Združeni Sobratje", št. 139, Universal, Pa.
Predsednik: Ivan Demšar, box 294; tajnik: Pavel Kokal, box 172; blagajnik: Ivan Jereb, box 128. Vsi v Universal, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. dvorani.

"Slovenski Bratje", št. 140, Pineville, Minn.
Predsednik: Valentin Bezek, box 21; tajnik: August Filipič, box 57; blagajnik: Frank Bezek, box 31. Vsi v Pineville, Minn. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Prijatelj delavcev", števil. 141, Sublet, Wyo.
Predsednik: Joseph Rakun, box 82; tajnik: Fr. Kumprej, box 145; blagajnik: Max Rohnik, box 124. — Vsi v Sublet, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popol. v Fr. Ciry dvorani.

"Zapadni Vrt", št. 142, Winter Quarters, Utah.
Predsednik: Vincenc Raunikar, box 35; tajnik: Ivan Reven, box 221, Scofield, Utah; blagajnik: Ivan Pole, box 62, Scofield, Utah. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Zvon", št. 143, Dodson, Md.
Predsednik: Gasper Perenič, b. 7; tajnik: Max Selak, box 45; blagajnik: Fr. Klemenc, box 23. — Vsi v Dodson, Md. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovensko-Hrvatski Bratje", št. 144, Graysland, Pa.
Predsednik: Franč Pelan; tajnik: Jacob Zupančič, box 59, Masontown, Pa.; blagajnik: Joseph Sarac, box 42, Mine Sterling, Pa. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v stari šoli.

"Sv. Barbara", št. 145, Joliet, Ill.
Predsednik: Alojzij Wise, 200 Jackson St.; tajnik: Alojzij Martinčič, 207 Ingals Ave.; blagajnik: Ivan Zaletel, 1503 N. Hickory St. si v Joliet, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v stari šoli.

"Sobratje naprej", št. 146, Penna Sta., Pa.
Predsednik: Simon Grošč, box 123, Penna Sta., Pa.; tajnik: Frank Demšar, box 253, Mannar, Pa.; blagajnik: Frank Pittner, box 104, Penna Sta., Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski bratje", št. 147, Frontenac, Kans.
Predsednik: Ivan Tratar, box 97; tajnik: Andrej Uršič, box 309; blagajnik: Karol Šlapšek, box 267. — Vsi v Frontenac, Kans. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

"Narodna Zmaga", št. 148, Cuddy, Pa.
Predsednik: Matevž Kos, box 27; tajnik: Matija Galčič, box 207; blagajnik: Lovrenc Bašel, box 131. Vsi v Cuddy, Pa. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu ob 2. uri popold. pri sobratu L. Bašel.

"Sloga", št. 149, East Palestine, Ohio.
Predsednik: Jakob Istenič, 436 E. Martin St.; tajnik: John Božič, P. O. Box 152; tajnik in blagajnik: Anton Cop, 419 Clark St. Vsi v East Palestine, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu b. 9. uri popoldne.

"Slovnan", št. 150, Slovan, Pa.
Predsednik: Mih. Klenovšek, box 169, Atlasburg, Pa.; tajnik: Ant. Jerman, box 483, Slovan, Pa.; blagajnik: John Pirh, box 77, Slovan, Pa. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne.

"Postojinska Jama", št. 151, Dalagua, Colo.
Predsednik: John Lipec, box 76; tajnik: Andrej Milavec, box 68; blagajnik: Frank Gatij, box 129. Vsi v Dalagua, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Union Hall.

"Napredni Radnici", števil. 152, Johnstown, Pa.
Predsednik: Ant. Horvat; tajnik: Viktor Horvat, 628 Maple Ave.; blagajnik: Vincenc Jagrič, 712 Maple ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Rudeči Prapor", števil. 153, Southview, Pa.
Predsednik: Anton Struna, box 12; tajnik: Anton Rupnik, box 55; blagajnik: Louis Jankovič, box 16. Vsi v Southview, Pa. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldne v Slov. Nar. Domu.

"Jugoslavija", št. 154, Sugarite, N. Mex.
Preds.: Jožef Sema; tajnik: Frank Lukančić, b. 58; blagajnik: Anton Podboj. Vsi v Sugarite, N. Mex.

Opomba: Tajnike društev, ki najdejo kakšno pomoto, izstok tistih, katerih društveno poročilo je pomanjkljivo, prosim, da mi nemudoma sporoče, da se ne dostavljajo v imeniku ki izide prihodnjic, popravilo.

S sobratskim pozdravom

Blaž Novak, tajnik S. D. P. Z.

NAROČNIKOM KOLEDARJA.

Zadnje čase smo prejeli veliko pisem, v katerih se naročniki pritožujejo, da še niso prejeli koledarjev. Ker ne moremo sproti odgovarjati na vsa pisma, naznanjamo sledeče: Knjigovoznica Holan Bros. je dala izjavo, da so bila razposlana vsa naročila koledarjev. S pošiljatkami so imeli mnogo sitnosti, ker jih po zahtevu knjigovoznice zadržujejo uslužbenci ekspresnih družb po več dni. Vsakdo, ki koledarjev ne bo prejel do 7. maja, naj piše na naslov knjigovoznice Holan Bros. (naslov boste našli v oglasu v Proletarcu) in upravnistvu. To velja le za večja naročila koledarjev. Pišete lahko tudi samo upravnistvu. Vsa naročila do pet koledarjev so bila poslana že pred več tedni. Kdor teh koledarjev ni prejel, naj to sporoči upravnistvu. Pojasni naj, kdaj jih je naročil, koliko je poslal in če mogoče, števil. potrdila.

TUDI NAZNAJAMO, DA SO NAM SEDAJSI VSI KOLEDARJI POŠLI. NAROČNIKI, KI IMAJO NA ROKAH VEČJE ŠTEVILO KOLEDARJEV IN MISLIJO, DA JIH NE BO MOGOČE RAZPRODATI, NAJ JIH NAM VENEJO KAKOR HITRO MOGOČE.

Naročnike, kateri ne dobe takoj odgovorov na svoja pisma, prosimo potrpljenja, kajti odgovorili bomo vsem. Z delom smo preobloženi, raditega ne moremo na vsa pisma sproti odgovarjati.

Proletarec ima v zalogi razne brošure. Čitati bi jih moral vsakdo, ki se hoče poučiti o socialnih vprašanjih, ki so ravno danes na dnevnem redu bolj, kakor kdaj poprej. Cenik teh brošur boste našli v oglasu "ZAZOBRAZBO", ki je priobčen na drugem mestu v tem listu.

ZA IZOBRAZBO

Razširite svoje znanje! Poučite se o socialnih vprašanjih. Razvedrite si duha! "Proletarec" ima v zalogi sledeče knjige in brošure:

Upton Sinclair (poslov. J. Zavertnik in I. Kaker): Džungel. Povest iz čikaških klavnice (trdo vezana).....	\$1.50
Ebba Kristan: "V novo deželo".....	.30
"Proletariat"10
"Kdo uničuje proizvodnjanje v malem"15
Socialistična knjižnica (dva zvezka) in "Naša bogastva"10
"Kapitalistični razred"15
"Katoliška cerkev in socializem"20
"Zadružna prodajalna ali konsum"05
"O konsumnih društvih"10
Enrico Ferri: "Socializem in moderna veda".....	.50
"Socializem"10
"Spoved papeža Aleksandra"10
Upton Sinclair: "The Profits of Religion" (v angleščini)64
Majska izdaja 1918.10
"Ameriški družinski koledar" letniški: 1916-17-18, vsaki50
"Ameriški družinski koledar" za leto 1919.50

Poština je že všteta v teh cenah. Pošljite naročilo že danes na:

PROLETAREC,

Chicago, Ill

NAROČNIKOM.

Kadar se preselite, naznanite nam vselej poleg novega tudi vaš prejšnji naslov.

Vse stvari, ki se tičejo poslovanja lista, kot naročnine, naročila knjig in koledarjev, oglase itd., pošiljajte na naslov:

PROLETAREC, 3639 W. 26th ST. CHICAGO, ILL.

Ako imate kake pritožbe glede nerednega poslovanja ali drugih uzrokov, ki so v zvezi s tem listom, jih pošiljajte nadzornemu odboru J. D. T. D. na naslov:

Philip Godina, 2814 So. Karlov Ave., Chicago, Ill.

Na havajskih otokih je bila poražena ženska volilna pravica. Z drugimi blagodatmi kulture so dobili havajski otoki tudi politične "mašine", ki kontrolirajo javno življenje kakor kakšna Tammany Hall. Ondotni kulturonošci so večinoma kapitalisti, ki so tam našli krasno priliko za izkoriščanje prirodnih bogastev in dela, ter pustolovci, ki bi kjerkoli radi našli srečo brez truda. Takim elementom ne diši nič resnično demokratičnega. Zato se tudi za žensko volilno pravico ne ogrevajo. Pikantno pa je, da so ti reakcionarji v legislaturi šli iskat svoje argumente v — sveto pismo. Ker je bil Mozes mož in Kristus in apostoli, ne pripada volilna pravica ženskam! Ta logika diši sicer zelo po blaznici, kaže pa, da je sveto pismo tudi v naših brezverskih časih vendar še za kaj dobro.

Jugoslovansko Republičansko Združenje

sklicuje na nedeljo dne 11. maja ob 2. popoldne

velik javen shod

ki se vrši v veliki dvorani Pilzenskega Sokola

na 1816 So. Ashland Ave. (blizu 18. ceste).

Imperialistična politika eksperimentira z jugoslovanskim vprašanjem brez trdnega načela in ustvarja novo nevarnost svetovnemu miru. V notranjosti jugoslovanske države pa so na delu nazadnjaški elementi, ki skušajo izkoristiti položaj za utrditev nedemokratičnih institucij. Jugoslovanska demokracija mora stati v teh kritičnih časih na straži za principe pravičnosti, katerim je posvečena naša borba. Naš glavni cilj sedaj je boj proti tujim aneksijam jugoslovanskega ozemlja. Vsi, kateri ste z nami, pridite na shod v nedeljo 11. maja.

ODBOR.

V Gary, Ind., je razjarjena drhal v nedeljo razbila socialistično parado in potem uprizorila lov na vse, kar je bilo rdeče. Trgala je rdeče kravate, rdeče šerpe, rdeče bluže i. t. d. Marsikakšno dekle, ki ni nikdar v življenju slišalo, kaj je socializem, je odšlo s potrganimi cunjami na telesu domov, le zato, ker so se mu dopadli gotovi koski obleke v rdeči barvi. Če ne bi bilo brutalno, bi bilo vse to blazno divjanje proti rdeči barvi smešno. Na vsak način razkriva veliko ubožstvo duha. Če mislijo podivjani fantalini, da je socializem odvisen od rdeče barve, se zelo motijo. Pač pa je to, kar uganjajo, veliko hujše od socializma, ker je anarhično v skrajni meri. Vpraša se le, kdo je najbolj interesiran na tem, da se širi ta anarhija?

Med knjige, katero bi moral prečitati vsakdo, ki hoče pridobiti nekoliko vpogleda v razna verstva, spada vsekakor **The Profits of Religion**. Spisal jo je znani socialistični pisatelj Upton Sinclair. Ta knjiga pomenja petnajst let njegovega dela in je edina te vrste v angleški književnosti. Knjiga (mehko vezana) stane 60c. Kdor je zmožen čitanja angleščine, naj jo naroči v upravnistvu Proletarca.

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in penasto pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta "Victoria", s katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00, za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo pošline prosto blago.

VICTORIA SUPPLY CO.,
656 Morton Bldg., New York, N. Y.
(Advertis.)

Nadnaraven napredek.

Zdravništvo in lekarstvo je naredilo nadnaraven napredek tekom zadnjih sedemdeset let. Iz tvarin in smeskov, ki so izgledale grozno in imeli še groznejši okus, je moderna lekarska vede prekrojila v umne zdravniške preparacije prijetnega ugleda in zdravniške moči. Vzemite n. pr. zdravilo proti zabasanosti, neprebavi, glavobolu in drugim nezgodam v stiski želodčnih boleznij. Pred sedemdesetimi leti dobil je bolnik zoprno zdravilo, ker ono dobo je bilo mnenje, da gnjusno je najboljšje. Toda danes dobi bolnik Trinerjevo Grenko Vino, zdravilo, ki je prijetno očem in okusu bolnika. Trinerjevo Grenko Vino obstoji iz najboljših zdravniških zelišč in čistega rdečega vina. Dela hitro in vspešno. Vprašajte lekarnarja vedno za Trinerjevo Grenko Vino in ne sprejmite nikakega nadomestila. V slučajih revmatizma, nevralgije, spahkov, oteklin itd., vprašajte edino za Trinerjev Liniment, ki se prodaja po vseh lekarnah. — Jos. Triner Company, 1333-1343 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Zdravje družine

je najdragocenejši zaklad in bi ga bilo vsled tega treba varovati zelo oprezno napram vsem izpostavljenim boleznim. Po prvih znakih oslabelosti naj si bo želodca, jeter ali drobja, vzemite

Severa's Balsam of Life

(Severov Živiljski Balzam), ki je dobro poznan tonic za prebavo in gre naravnost za vzroki, ki povzročajo sitnosti in odstranijo komplikacije. Deluje na jetra, omogočuje njih delovanje in konča neprebavljanje, zaprtje in dispepsijo. Naprodaj v vseh lekarnah. Cena 85c.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVANJU BANKE ZVANE "CLEARING HOUSE".

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorstvom "Clearing House".

Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogemu nadzorovanju od uradnikov tega zavoda. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto. Izvedenci natančno preiščejo stanje vsake banke. Vso gotovino preštejejo, pregledajo vse note, varščine, vknjižbe in druge vrednostne listine, se pripravljajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvedenci kake slabe ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost v svojih knjigah. Če banka drzno špekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odzamejo kaki banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasen dokaz, da ima dobro imovino, da je njen

kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno.

Načrt za nadzorovanje bank potem Clearing House je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Housem. Ako je šlo na ali drugi banki slabo vsled panike ali vojske, so ji takoj priškočile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnila zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako vspešen, da so povsod, kjer koli se nahaja kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Housem, je pod njegovim nadzorstvom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet polnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorstvom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois.

Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kadar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipotečnih bondov.

J. F. Stepien
predsednik

AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE
Blue Island Ave., vogal Loomis in 18.

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

